РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Всї листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., четвер 6-го грудня 1917. Ч. 144. VOL. XXV. JERSEY CITY, N. J., Thursday, December 6, 1917. No. 144.

ПРЕЗИДЕНТ ВІЛСОН ЗА ВІЙНОЮ ПРОТИ АВСТРІЇ.

Українська республика має обіймати всі українські землї.

Українїзація чорноморської фльоти. — Окрема комісія для українського фронту.

48-годинне завішенє оружа. — Ґен. Духонїн убитий.

Війна проти Австрії.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 5, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

ПРЕЗИДЕНТ ВІЛСОН ЗА ВИПОВІДЖЕНЄМ ВІЙНИ АВСТРІЇ.

Формальне виповідженє війни наступить в пятницю.

ВАШІНГТОН, 4. грудня. — **ПРЕЗИДЕНТ ВІЛСОН ЗАЖАДАВ НИНЇ У СВОЇЙ ПРОМОВІ В КОНҐРЕСЇ БЕЗПРОВОЛОЧНОГО ВИПОВІДЖЕНЯ ВІЙНИ АВСТРО-УГОРЩИНЇ.**

Засїданє комісії для заграничних справ в сенатї і палатї послів, яким буде предложена резолюція в справі війни, будуть скликані на завтра.

Дотична резолюція, уложена знавцями міжнародного права в департаментї для загр. справ, буде внесена в конґресї і принята в обох палатах правдоподібно не пізнїйше як в пятницю вечером.

Президент під теперішну пору не домагав ся виповідженя війни прочим союзникам Німеччини, Болгарії і Туреччинї.

Деякі члени конґресу мають гадку зробити поправку до резолюції в справі війни. Однак головні провідники думають, що президент мусить мати якусь дипльоматичну причину, коли він не домагав ся виповідженя війни Болгарії і Туреччинї; правдоподібно резолюція буде ухвалена в такій формі, як сього президент бажає.

Безпроволочне виповідженє війни Австрії, хоч вона є лише васалем Німеччини — а не самостійним паном, президент вважає за конечне тому, бо центральні держави мусить ся вважати за одну цїлість та тому, що инакше не можна успішно вести війни.

Вісти з України.

—o—

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 5, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

УКРАЇНСЬКА РЕПУБЛИКА МАЄ ОБІЙМАТИ ВСЇ УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛЇ.

Українїзація чорноморської фльоти.

СТОКГОЛЬМ, 2. грудня. — Українське Бюро оголосило подрібний звіт про розвій подій на Україні.

Зміст сього звіту звучить:

З хвилею вибуху революції большевиків утворено комітет для охорони революції на Україні. Сей комітет виконував власть яко головний орган революційної демократії.

Російський військовий штаб в київськім окрузї виступив з оружем проти українських властий, але українські війска, які прибули з фронту полудневої Польщі, змусили російський головний штаб до утечі. Тодї вся власть, цивільна і військова, опинила ся в руках Головного Секретаріяту України.

Дня 20. падолиста Українська Центральна Рада видала манїфест до українського народу, проголошуючи себе повною властию на цїлій українській територіï.

ДНЯ 24. ПАДОЛИСТА УКРАЇНСЬКА ЦЕНТРАЛЬНА РАДА ЗАЯВИЛА СЯ ЗА УТВОРЕНЄМ УКРАЇНСЬКОЇ РЕПУБЛИКИ; ся пропозиція буде предложена українським установчим зборам. Вибори до установчих зборів орґанїзує революційний комітет.

На засїданю Української Центральної Ради принято резолюцію, внесену одним членом соціялїстом-революціонером, в якій говорить ся, що РАДА МАЄ ВИКОНУВАТИ СВОЮ ВЛАСТЬ НА ВСЇХ ТЕРИТОРІЯХ, ЗАМЕШКАЛИХ УКРАЇНСЬКОЮ БІЛЬШОСТИЮ. Сє значить, що також ґубернїї Херсон, Катеринослав, Харків, Таврія і Холм, та части ґубернїї Воронїжа і Курска, мають війти в склад української републики, яка буде тягнути ся до Чорного моря, Одеси і Криму і на схід аж до донських козаків.

Екзекутивний комітет секції маринарки на третім військовім конґресї здав справоздане ПРО УКРАЇНІЗАЦІЮ ЧОРНОМОРСЬКОЇ ФЛЬОТИ і переведене орґанїзації на територіях здовж Чорного моря.

Дня 23. падолиста Українська Центральна Рада установила КОМІСІЮ З ОКРЕМОЮ ВЛАСТИЮ НАД УКРАЇНСЬКОЮ ЧАСТИНОЮ БОЄВОГО ФРОНТУ. Ґен. Волосенко вислав телеґраму до Ради, заявляючи, що він і його головний штаб признає українсвке міністерство війни.

Українська армія є приготована на случай нападу ґен. Каледіна.

ПЕТРОГРАД, 3. грудня. — **Українські війска, які находили ся в Києві, зістали так розміщені, що на случай нападу козацького атамана, ґен. Каледіна, на українські землї стане проти нього добре вправлена і зорґанїзована армія українська.**

Змагання народів Росії до самостійности.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 5, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Російська держава розкладаєть ся.

ЛОНДОН, 4. грудня. — Кореспондент з Петрограду до „Таймса" доносить, **що на Кримі проголошено татарську републику.** Близші подробиці покищо незвісні.

В злуці з тою вісткою кореспондент доносить **про проголошенє независимости Кавказу і Сибіри.**

Кореспондент заявляє, що нинї годї предвидїти, який конець прийме розклад російської держави. Здаєть ся, що російські урядові політичні круги, які є вповні тепер заняті справою мира, мало звертають на се свою увагу.

Татари проголосили независимість татарської держави.

ПЕТРОГРАД, 3. грудня. — Надійшли вісти, що на конґресї Татарів, який під сю пору відбуває засїданє, **ПРОГОЛОШЕНО НЕЗАВИСИМІСТЬ КРИМУ І ТИХ ТАТАРСЬКИХ ОБЛАСТИЙ, ЯКІ ТВОРИЛИ СТАРИННУ ДЕРЖАВУ ХАНА.**

Сибір проголосила свою независимість.

ПЕТРОГРАД, 30. падолиста. — „Утро", давнїйше „Новое Время", доносить, що **СИБІР ПРОГОЛОСИЛА СВОЄ НЕЗАВИСИМЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО З ОСІДКОМ В ТОМСКУ.**

Сибірські війска дають повну поміч новому правительству.

Потапін президентом сибірської републики.

ГАПАРАНДА, 5. грудня. — **Нинї одержано вістку, що Потапін іменований президентом нової сибірської републики.**

Загально надїють ся, що він видасть негайно приказ, відкликуючи сибірські війска з боєвого фронту.

Черкаська република на Кавказї.

ЛОНДОН, 4. грудня. — Надійшли вісти, що козаки на Кавказї покликали до житя власне міністерство війни і міністерство справедливости для нової кавказької републики, яка носить назву републики **ЧЕРКАСЬКОЇ.**

—o—

Большевики проти самостійности Фінляндії.

СТОКГОЛЬМ, 3. грудня. — **Вісти з Гельзінґфорсу доносять, що правительство большевиків іменувало Шішка ґенерал-ґубернатором Фінляндії на місце уступившого Некрасова.**

Се вказувало би, що **товариші Николая Ленїна не думають признати недавно проголошеної независимости Фінляндії.**

Всї фінські партії признали правосильність закона про зверхність, ухваленого дня 19. липня в соймі. На підставі сього закона уряд ґенерал-ґубернатора був знесений.

Домашна війна в Росії.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 5, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

ПРОВІЗОРИЧНЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ВИДАЛО МАНІФЕСТ ПРОТИ БОЛЬШЕВИКІВ.

Керенський вніс резиґнацію.

ЛОНДОН, 3. грудня. — **Російське провізоричне правительство, яке перед місяцем зістало повалене большевиками, виступило в пятницю знова на сцену і видало манїфест, в якім говорить, що лише воно є правною властию в Росії, та взиває нарід не слухати розпоряджень большевиків.**

Всякі зарядженя провізоричного правительства, — говорить ся дальше в манїфестї — мали на цїли скликане установчих зборів і запобігти кризї, заки установчі збори не вискажуть волї народу, але сї змаганя зістали знищені через ворохобню крайних елементів, які розбили цїлу виборчу машину. Помимо того воно є за тим, щоби збори відбули ся хоч би навіть лише при співучасти тих послів, які в кількох останних днях зістали вибрані. Правительство є того переконаня, що сї установчі збори, хоч не зовсїм повні, всеж таки достаточно висказали би волю Росії.

В манїфестї говорить ся дальше, що члени провізоричного правительства, яких випущено після їх увязненя, старали ся від часу ворохобнї Ленїна дальше вести дїла держави, а передівсїм в справах фінансових і заосмотреня армії в поживу і инші матеріяли.

В додатку до сеї справи петроґрадський кореспондент „Дейли Нюс" доносить, що провізоричне правительство робило все, що лише могло, щоби заосмотрити державу у фонди на державні конечности.

Керенський зрезиґнував.

Кореспондент доносить дальше, що відколи большевики захопили власть у свої руки, **провізоричне правительство одержало резиґнацію від премієра Керенського, ґен. Верховського і адм. Вердеревського.**

Богато часописий закрито.

ПЕТРОГРАД, 2. грудня. — Всї часописи, які помістили манїфест провізоричного правительства, зістали закриті.

Друкарні віддано до ужитку для часописий, видаваних большевиками і селянами.

Ґен. Каледін зі 100.000 армією має маширувати на Москву.

КОПЕНГАҐЕН, 3. грудня. — З Гапаранди надійшла вістка, **що ґен. Каледін на чолї 100.000 козаків заняв Ростов над Доном і машируе тепер на Москву.**

ҐЕН. ДУХОНІН УБИТИЙ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 5, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Ленін вислав війска проти ґен. Духонїна.

ЛОНДОН, 3. грудня. — Телеґрама бюра Райтера доносить, що кілька полків прибічної сторожі, зложених з резерви і відділів машинових крісів, **вислано проти головної военної кватири, яка відмовила ся признати правительство большевиків.**

Головна кватира окружена війсками большевиків.

Телеґрама зі суботи до часописи „Мейл" доносить, що Троцький заявив на засїданю ради, **що війска большевиків окружили головну кватиру ґен. Духонїна.** Він висказав надію, що в протягу 48 годин ґенерал і його штаб будуть приневолені піддати ся.

Ґен. Духонїн враз зі штабом піддав ся.

ЛОНДОН, 4. грудня. — **Бездротна телеґрама, видана в головній кватирі большевиків в Петроґрадї, а яку нинї переловлено, доносить, що ґен. Духонїн і инші офіцири російського ґенерального штабу, які були противні правительству большевиків, піддали ся у своїй головній кватирі Криленкови, головному шефови большевиків, коли він на чолї війск петроґрадської залоги окружив головну военну кватиру.**

Ґен. Духонїн убитий. — Утеча ґен. Корнїлова з вязниці.

ПЕТРОГРАД, 4. грудня. — **Нинїшний урядовий звіт, підписаний Криленком, стверджує вістку, що розярені жовнїри вбили ґен. Духонїна, бувшого головного команданта російських війск.**

Ґен. Духонїна вбили жовнїри, які заняли його головну кватиру в Могилеві, скинувши його з поїзду.

Ґен. Корнїлов, також бувший головний командант російських війск, який недавно тому підняв був ворохобню проти Керенського, утїк з Могилева перед прибутєм війск большевиків.

Зміст урядового звіту Криленка звучить:

„Нинї я війшов на чолї революційних війск до Могилева. Головна кватира піддала ся без боротьби. Послїдна перешкода до мира впала.

„Не можу промовчати сумного факту самовільного права лїнчу, довершеного на бувшім гол. командантови, ґен. Духонїнови. Розярене перейшло границї і помимо зусиль, щоби його вратувати, його скинено з поїзду на стації в Могилеві і вбито. Втеча ґен. Корнїлова день перед занятєм головної кватири була причиною розяреня серед жовнїрів.

„Не можу позволити, щоби прапор революції був вкритий ганьбою і тому є конечним строго осудити такі події. Революційний нарід є страшний підчас боротьби, але він мусить бути лагідний по віднесеню побіди".

—o—

Війска на полудново-східнім фронтї проти мирових переговорів.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 5, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

КОПЕНГАҐЕН, 4. грудня. — Команданти російських війск на полудневім фронтї східної боєвої лїнії повідомили міністерство війни в Петроґрадї, що не згодять ся на жадну угоду анї на жадне завішенє оружа, які будуть підписані в Брестю Литовськім.

Ся вістка наспіла тут нинї з Петроґраду.

(Продовжене на 2-гій стор.).

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
to United States:	в Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2.50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
to Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.00 per 3 months	на пів року $1.75
$1.75 per 6 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Montgomery.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

З біжучої хвилі.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 5, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Як се доносять останні урядові вісти з Берліна, обі сторони згодили ся на тимчасове 48-годинне завішенє оружа на цілім російсько-німецькім боєвім фронті.

Заходить питанє, яке значінє може мати заключенє так короткого завішеня оружа.

Ся пропозиція вийшла правдоподібно зі сторони представників німецьких. 48-годинне завішенє оружа має імовірно послужити для Німців за пробу, чи ціла або яка часть російських війск є по стороні правительства большевиків. Ся проба буде отже мірою сили і впливу правительства большевиків. Коли би показало ся, що ціла російська армія, або бодай переважаюча часть її була би послушна приказам большевиків, тоді німецьке правительство мало би безперечно підставу признати правительство большевиків силою самого факту за правосильне і розпочати з ним властиві переговори в справі мира.

Великою загадкою, яка ще покищо криєть ся в останних подіях в Росії, є становище тих народів Росії, які потворили свої власні самостійні держави. Заходить именно питанє, яке становище займили сї держави супроти правительства большевиків, яку участь беруть і о скільки вони годять ся на мирові переговори большевиків з Німеччиною і її союзниками, а вкінци в чиїм імени ведуть большевики переговори.

Спеціяльно цікаве для нас є становище Українців, бо, як звісно, українське правительство має до розпорядимости 3-міліонову армію і контролює через окрему комісію українську часть боєвого фронту.

Вправді знаємо зі заяв українського правительства, що воно заявило ся за скорим загальним миром, але з другої сторони воно виступило проти мирової тактики большевиків.

Сподіваємо ся, що ся справа в короткім часї вияснить ся.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 5, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Перші мирові ластівки в нових часах звичайно показують ся на біржі.

Ось і тепер вже показались на біржах перші мирові ластівки. Коли у вівторок на нюйорській біржі розійшла ся вістка, що президент Вілсон домагаєть ся виповідженя війни Австро-Угорщині, зараз підскочили ціни паперів усяких фабрик, що виробляють амуніцію і всякі знадоби, потрібні на війну. Колиж одначе в короткім часї наспів текст цілої промови президента, з якої біржевики дізнали ся, що президент заявляєть ся за миром на засадах справедливости для всїх воюючих держав, ціни тих паперів нагло впали.

Президент Вілсон за миром.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 5, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Дня 4. грудня с. р. президент Вілсон виголосив у конґресі в Вашінґтоні, на спільній сесії сенату і палати послів, промову, яка має дуже велике значінє. Не даром президент Вілсон постарав ся, щоби сю промову одержали часописи рівночасно у всїх столицях сьвіта, бо в ній хоч президент заявляєть ся за виповідженєм війни Австро-Угорщині, **то рівночасно він подає всїм воюючим державам підставу для скорого скінченя теперішної сьвітової війни.** І тому сю його промову радше можна назвати мировою, а велике її значінє може показати ся вже в дуже короткім часї.

Президент Вілсон у сїй промові подав демократичні засади, на підставі яких народи воюючих держав можуть зі собою заключити мир. **Президент Вілсон хоче улекшити крок до мира кождій воюючій державі, бо не заявляєть ся за жадним здобутком для жадної з них.**

Мир, каже президент, можна заключити на підставі повної справедливости, а одинока вимога, яку він ставить, се та, аби мира не творили ті, що накинули народам війну, — значить **не правительства, але народні представники.**

Президент Вілсон сказав:

„Коли німецький нарід буде мати представників, яких словам ми можемо вірити, і коли ті представники будуть готові в імени їх народу приняти загальний суд народів, що на будуче має бути основою закона і договору для житя сьвіта — то ми будемо готові і раді заплатити повну ціну за мир, і заплатити без нарікань.

„Ми знаємо, яка буде ціна. **Се буде повна безстороння справедливість — справедливість, віддана у кождій справі і для кождої держави, яку дотикати-ме остаточна полагода, без огляду на се, чи то наші вороги чи приятелі.**

„Ви чуєте зі мною голоси людскости, які є у воздусї. Вони стають що дня щораз голоснійші, щораз виразнійші, щораз то більше переконуючі, а походять вони із сердець з усїх усюдів. Вони настоюють, щоби війна не скінчила ся ділом пімсти якогонебудь рода; щоби жадна держава або нарід не був обрабований або покараний з тої причини, що неодвічальні правителі одної країни самі заподіяли велике і страшне лихо. Се та гадка, яку висловлено у формулї: „**Жадних заборів; жадних грошевих відплат, анї карних відшкодовань**".

Дальше президент Вілсон признає сю формулу і каже так:

„**Ми оставимо собі свободу оперти мир на благородности і справедливости, з виключенєм усяких самолюбних претенсій для користи, хоч би вони походили і від побідників**".

Станувши на такій засаді, президент Вілсон дає змогу кождій державі приступити як найскорше до мирових переговорів.

Навіть російська демократія мусить згодити ся із засадами президента Злучених Держав.

Навіть Австро-Угорщина, мимо того, що президент заявляєть ся за виповідженєм їй війни, мусить приняти з вдоволенєм проголошені ним засади мира.

Навіть Анґлїя і Франція мусять приймити їх, мимо того, що президент Вілсон їм докоряє, що давнійше ще вони не проголосили тих засад.

А особливо з повним вдоволенєм приймуть ті засади мира — **народи воюючих держав** в Европі, яким війну накинено, бо народи нїколи не хотять кривди других народів.

Може не приняти тих засад з вдоволенєм німецька військова партія, але і вона мусить уступити під натиском волї німецького народу.

Одним словом, президент Вілсон має за собою всї народи воюючих держав, а правительства мусять пійти за їх голосом і то вже в короткім часї.

Тоді і загальний мир в Европі вже недалекий.

Боротьба в цїли американїзованя славяньских женщин.

В Злучених Державах починаєть ся тепер нова боротьба проти іміґраційних національних елементів. У спілцї з боротьбою в цїли замериканїзованя всїх чужонаціональних мущин вступає тепер у боротьбу нова машина, яка має на цїли винародовити і замериканїзувати весь чужонаціональний елємент женський.

Американська патріотична суспільність з невдоволенєм приняла вістку про надане женщинам рівноправности в нюйорськім стейтї. Американська патріотична суспільність була неприготована на факт, що в політично-державнім житю їй прийдеть ся стрінути ся з голосом женщини, а до того ще й з голосом женщини-іміґрантки, яка прибула тут з иншої части сьвіта, з иншої держави і вихована серед неамериканських обставин.

Одначе факт, що в нюйорськім стейтї женщини вибороли собі політичну повноправність, є фактом і з ним приходить ся тепер серіозно числитись. І Американцї, як переконаємо ся із дальших стрічок, розуміють се. Вони вже тепер готовлять ся до боротьби проти женщин ріжних національностий, а головно до боротьби проти женщин славяньскої родини, яких уважають за найбільше консервативний елємент.

Щоби уявити собі сю заповіджену боротьбу, наводимо понизше деякі цитати із нюйорської часописи „Івнінґ Сон" (ч. 210, з 20. падолиста 1917 р.):

„Нюйорський виборчий загал — пише „Івнінґ Сон" — складаєть ся з людий, які говорять ріжними мовами. Питанє є, як вони відносять ся супроти війни і чи вони будуть підпирати президента Вілсона у довгій боротьбі.

„Ню Йорк є першим із стейтів з численною іміґрацією, який признав женщинам виборче право. На основі спису з 1910 року 1,068.383 женщин понад 21 лїт житя в нюйорськім стейтї є чужинцями, а з них майже три четверті части замешкує місто Ню Йорк. Відтоді се число значно збільшило ся.

„Не легкою задачею буде вноїти розумінє горожанства в женщину-іміґрантку, або розумінє спільности в женщину відділену мовою, традиціями і звичаями Старого Сьвіта. Женщина натуралізована при помочи супружа не відкликує формально своєї присяги на вірність свому рідному краєви, анї не складає присяги на вірність Америцї. При тім нема формальної церемонії, щоби принятє горожанства можна зробити сьвятим обовязком. Се є автоматичне і часто роблене проти її волї.

„Ситуація є захитана ще й иншою силою: Женщина-іміґрантка захоплює в свої руки нове промислове значінє. Покищо війна ще не спричинила великої конечности заступництва жіночих рук у працї мущин. Але другий побір рекрутів значно змінить сї обставини.

„Так отже за одним заходом війна приносить економічну і політичну свободу чужинецьким женщинам. Тогосамого дня, коли вона вступить в двері фабрики заробити або стратити свої власні гроші, вона опинить ся в посїданю горожанської відвічальности.

„Ситуація є без пересуду. Тут скупили ся разом, головно між славяньскими народами та Італїйцями, женщини, які є меньше замериканїзовані ніж мущини з їх родини, більше іґнорують анґлїйщину, в більшій части непросьвічені і — що найважнійше — є стовпом сильної опозиції проти американських ідеалів, інституций та традиций. Сї женщини є найподатнійшим ґрунтом для неамериканської пропаґанди.

„Ню Йорк не може замериканїзувати голоси, доки він не замериканїзує дім, житє і условини працї. Основа мусить бути оброблена найперше. А до сього треба навернути ся кілька років взад. Сили, які американїзують мужів і дїтий, не є доступні до жінки-іміґрантки. Чоловік одягає „американську" одїж, дитина дивить ся на сьвіт, як всї инші дїти, однак матїр все натягає чорну хустку і не носить капелюха.

„Тут не може бути мови про основно-політичне вишколенє жінки-іміґрантки, аж доки не зреалїзує ть ся повисший факт. Американський рух по цїлій державі мало захоплює женщину-іміґрантку. А щоби забезпечити для Америки голос загранично-уроджених, треба конче в жінку-іміґрантку вноїти американські впливи в практицї. Коли оставимо її дім зі старокраєвими традиціями, звичаями (!) і т. д.; коли позволимо їй говорити її рідною мовою (!), то вона не прийде до нас. Треба конче прийти до неї — індивідуально, зрозуміло, терпеливо і по людськи промовити до її серця та ума, а тоді перетягнемо її до себе".

Такими і подібними способами заходять ся Американцї винародовити славяньску женщину — матїр славяньскої родини. Нюйорські Американцї заложили вже в тій цїли Народний Американїзаційний Комітет, який має постарати ся, щоби в цїлім нюйорськім стейтї винародовити уроджені за границею женщини, а головно славяньскі.

Першою цїлию Народного Американїзаційного Комітету є звербувати для своїх цїлий кільканайцять женщин з кождої національности; отже: з української, чеської, польської і т. п., а сї мають заняти ся вічами, де мають проповідувати винародовленє. Українська аґітаторка має аґітувати між українськими женщинами, щоби вони викинули зі своєї хати рідні дорогі наші традиції, звичаї і мову наших батьків... Вона, та аґітаторка, та національна виродниця, має старати ся убити в українській женщинї українського духа.

Домашна війна в Росії.

(Продовжене зі стор. 1-шої).

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 5, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Троцький перестерігає алїянтів.

ЛОНДОН, 3. грудня. — Телеґрама від петроградського кореспондента до „Дейли Мейл" доносить, що міністер загр. справ, Лев Троцький, видав осторогу з приводу навязаня зносин між французьким і американським правительством а ген. Духонїном, який не хотів уступити з уряду головного команданта російських війск з причини мирових заходів большевиків.

В сїй осторозї говорить ся:

„Нїхто не жадає від теперішних послів алїянтів, щоби вони признали правительство народних комісарів, яке є тепер відповідальне за долю держави.

„Але правительство зі своєї сторони не може позволити на те, щоби посли алїянтів і військові аґенти вмішували ся до внутрішних справ держави і робили заходи викликати домашну війну.

„Таке дальше поведене може спричинити дуже тяжкі наслїдки, за які правительство не бере на себе жадної відповідальности".

Троцький звільнив 160 осіб з уряду послів і консулів.

СТОКГОЛЬМ, 4. грудня. — Телеґрама з Петроґраду доносить, що міністер загр. справ **Троцький звільнив 160 російських послів і консулів за границею** за те, що вони не хотіли признати правительства большевиків.

Російські посли в Римі не признають правительства большевиків.

ВАШІНГТОН, 4. грудня. — **Телеґрама з Риму доносить нинї, що російський амбасадор в Римі і російський посол з Ватикану не признають правительства большевиків в Росії.**

Вони здержали всяку переписку з новим міністерством для загр. справ.

МИРОВІ ПЕРЕГОВОРИ між Росією і Німеччиною.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 5, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Переговори в справі завішеня оружа розпочали ся.

БЕРЛІН, 3. грудня. — Урядовий звіт німецького ґенерального штабу доносить:

„Російська делеґація прибула вчера до головної кватири полевого маршалка, кн. Леопольда Баварського, в цїли, щоби розпочати переговори в справі завішеня оружа".

Підписано розєм оружа на протяг 48 годин.

ЛОНДОН, 4. грудня. — **Телеґрама з Амстердаму доносить, що в головній воєнній кватирі кн. Леопольда Баварського підписано УМОВУ В СПРАВІ ЗАВІШЕНЯ ОРУЖА. Завішенє оружа є правосильне на час 48 годин.**

БЕРЛІН, 4. грудня. — **Переговори в справі завішеня оружа на російськім фронтї розпочали ся,** як се доносить телеґрама з головного штабу німецького.

Урядовий звіт звучить:

„Російську депутацію в справі завішеня оружа повитав вчера пополудни короткою промовою головний командант на східнім фронтї, кн. Леопольд Баварський.

„Опісля приступлено до переговорів в справі завішеня оружа, в яких бере участь шеф головного штабу на східнім фронтї, ґен. Гофман, відпоручник німецької армії і фльоти, і відпоручники армії болгарської, австро-угорської і турецької. Нарадами проводить ґен. Гофман".

На Волини і в Галичинї війска заключили завішенє оружа на власну руку.

БЕРЛІН, 3. грудня. — Німецький урядовий звіт доносить, що в дійсности в деяких місцях боєвого фронту переведено завішенє оружа.

Звіт звучить:

„В ріжних місцях російського боєвого фронту богато дивізій заключило льокальне завішенє оружа.

„Російські війска в околицї Припети дальше на полудне аж до Липи перевели вже завішенє оружа за дозволом своїх командантів. Дальші переговори в сїй справі ведуть ся".

Німеччина згодила ся на мирове предложенє большевиків зі страху перед своїм пролетаріятом.

ПЕТРОГРАД, 3. грудня. — Лев Троцький, промовляючи нинї на засїданю ради роб. і салд. депутатів, заявив, **що німецькі військові власти приймили прихильно предложенє Росії в справі завішеня оружа не з людських мотивів анї з чувства, але страх перед німецьким пролетаріятом, перенятим дїлами російських революціонерів, наказував їм згодити ся на предложенє Криленка, головного шефа большевиків.**

„Коли би німецький цїсар і його ґенерали, яких груди є прибрані ордерами за убийства, котрих вони допустили ся, пійшли дальше своїм шляхом, — заявив Троцький — то революція пропала би серед оплесків буржуазії і наших теперішних союзників.

„Але німецький цїсар і його ґенерали розпочали переговори з Криленком тому, бо російські революціонери промовили до народів цїлого сьвіта отсї слова: **„Через сорок місяців зруйновано сотки міліонів житя. Голод ширить ся щораз більше і більше".**

„Російська революція визначила дорогу, вона каже нам забути на воєнні успіхи. Німецький цїсар промовив до нас як рівний до рівного; він добре знає, що революція німецького пролетаріяту, бунт серед жовнїрів і селян були би відповідю, коли би він дав нам иншу відповідь".

Болгарія годить ся на переговори з Росією.

АМСТЕРДАМ, 3. грудня. — **Болгарія рішила розпочати переговори з Росією згідно зі своїми союзниками і в тій справі вислала телеграфічне повідомлене до російського правительства,** — доносить телеґрама зі Софії.

Таку заяву зложив в болгарськім парляментї президент кабінету Радославов.

Демобілїзація буде залежати від висліду переговорів.

Троцький заявив, що демобілїзація армії розпочала ся та що її дальший розвій буде залежати від висліду мирових переговорів.

Кождий чесний жовнїр, заявив дальше Троцький, поверне до свого села зі своїм оружем і утворить місцеву червону сторожу, яка буде мати на цїли забезпечити революцію і свободу.

КАСОВИЙ ЗВІТ УКР. НАР. СОЮЗА

за місяць падолист 1917 р.

ПРИХОДИ:

Відділ	запл.	Відділ	запл.
1.	308.49	119.	16.81
3.	32.33	123.	17.35
4.	57.38	124.	43.13
5.	34.48	127.	69.42
6.	21.03	128.	24.09
7.	100.17	132.	154.58
8.	23.44	133.	166.16
9.	64.49	135.	20.41
10.	295.92	136.	64.39
11.	6.48	137.	31.99
12.	107.86	138.	19.33
13.	37.13	140.	10.10
14.	26.00	142.	89.50
15.	41.53	145.	14.44
16.	18.25	146.	123.71
17.	26.78	147.	126.25
18.	66.93	148.	14.06
19.	13.22	149.	66.78
21.	11.80	150.	11.26
22.	36.49	151.	48.94
23.	20.73	155.	176.18
24.	32.11	160.	68.57
26.	17.52	162.	18.79
27.	59.43	165.	93.25
28.	79.41	168.	111.24
29.	87.96	170.	312.07
30.	46.45	173.	31.39
31.	9.68	174.	35.79
32.	21.58	175.	56.49
33.	22.74	178.	15.80
34.	49.96	179.	73.86
35.	18.52	180.	14.84
36.	28.40	181.	28.08
37.	23.03	186.	70.57
38.	159.33	192.	27.19
39.	38.04	195.	26.52
40.	6.33	198.	22.96
41.	27.58	200.	36.22
42.	45.24	202.	18.21
43.	13.39	203.	35.23
44.	39.97	205.	19.26
45.	91.48	206.	49.20
46.	65.59	209.	82.45
47.	82.13	210.	28.74
48.	45.82	211.	47.80
49.	61.94	213.	126.75
50.	19.36	214.	17.06
51.	31.21	215.	31.50
52.	18.15	217.	172.88
53.	36.84	218.	160.85
54.	4.26	220.	57.21
55.	4.63	221.	161.45
56.	33.72	223.	79.31
57.	45.58	224.	45.41
58.	15.62	225.	48.86
59.	13.50	228.	22.28
60.	20.88	229.	106.44
61.	38.98	230.	62.53
62.	33.32	233.	38.12
63.	156.42	234.	92.58
64.	28.23	235.	71.60
65.	102.10	237.	78.58
66.	49.42	238.	6.40
67.	75.91	239.	123.39
68.	23.49	240.	19.17
69.	47.36	241.	67.93
70.	174.18	243.	12.86
71.	23.71	244.	19.95
72.	39.73	245.	38.71
73.	18.10	246.	19.79
74.	36.10	247.	95.98
75.	43.14	248.	64.23
76.	102.56	251.	41.56
77.	14.52	254.	57.12
78.	91.85	255.	14.70
79.	20.34	256.	18.52
80.	24.35	259.	158.02
81.	87.24	261.	20.02
82.	16.61	262.	15.32
83.	33.35	263.	6.35
84.	6.97	270.	82.14
86.	58.67	273.	25.69
87.	48.04	274.	35.82
88.	11.11	276.	67.91
89.	37.47	277.	32.19
80.	31.65	278.	37.18
91.	103.11	282.	64.03
92.	11.97	283.	44.81
93.	25.71	286.	26.25
94.	35.65	288.	59.34
95.	32.88	290.	22.78
96.	63.61	291.	26.41
97.	18.02	292.	82.41
98.	55.33	293.	10.20
99.	67.78	295.	60.99
100.	14.45	296.	73.77
101.	34.00	300.	185.64
102.	170.33	301.	84.65
103.	49.42	303.	11.01
104.	132.13	305.	17.45
105.	64.07	308.	44.15
106.	120.90	314.	9.89
107.	48.90	315.	34.12
108.	30.65	316.	92.04
109.	191.04	317.	31.04
110.	29.46	318.	35.39
111.	42.94	320.	29.34
112.	65.08	321.	39.39
113.	48.47	322.	19.95
114.	27.27	323.	25.31
115.	15.24	324.	46.96
116.	18.03	326.	56.08
117.	43.36	330.	90.23
118.	43.48	332.	26.76
334.	10.71	367.	38.60
336.	92.35	369.	90.28
338.	137.39	370.	65.01
339.	50.35	371.	32.48
341.	50.92	373.	9.68
344.	14.23	380.	21.49
347.	22.11	381.	10.06
349.	24.49	384.	73.08
350.	50.77	385.	22.80
351.	21.35	388.	56.24
354.	31.38	391.	28.14
355.	36.35	392.	8.57
357.	18.05	393.	22.15
360.	43.32	396.	34.81
363.	51.46	400.	44.67
364.	22.60	402.	11.13
365.	51.39		

Процент від морґечів	350.75
Процент від бондів	940.00
Рент від дому У. Н. С.	30.00
На сцлату морґечів	25.00
Процент з банків	216.47
За діти членів У. Н. С.	381.16
Спрітські части:	
Николай Комар	150.00
Разом	16.002.75

РОЗХІД.

Посмертне по бл. памяти:

Іван Озоґа, від. 1	500.00
Анна Лаш. від. 173	100.00
Анна Лабант. від. 125	500.00
Іван Пацовський, від. 99	500.00
Никола Комар. від. 123	1.000.00

Запомоги з фонду убогих:

Катерина Бреславська, від. 5	25.00
Андрій Дошна, від. 12	25.00
Николай Лелит, від 14.	25.00
Анна Пошіль, від. 209	25.00
Ілія Фалйоса, від. 14	30.00
Михайло Челак, від. 286	100.00
Стефан Савчин, від. 102	25.00
Семен Федонько, від. 104	50.00
Йосиф Апостол, від. 57	50.00
Никола Митрофайло, від. 5	25.00
Ілія Сорока, від. 339	25.00
Йосиф Сковронський, від. 233	25.00
Марія Ющак, від. 104	50.00
Каспер Кливак, від. 67	75.00
Петро Мисяк, від. 209	50.00
Анастазія Майка, від. 213	100.00
Семен Бунтин, від. 206	25.00
Семен Сенчак, від. 66	75.00
Марія Корнан, від. 69	100.00
Алексій Ковальчук, від. 155	100.00
Никола Стеблина, від. 330	50.00
Михайло Яцула, від. 7	75.00
Іван Бачинський, від. 17	50.00
Марія Окаль, від. 87	25.00
Павлина Богайчук, від. 117	15.00
Василь Паньків, від. 127	75.00
Андрій Брандибура, від. 136	75.00
Яким Оресик, від. 170	50.00
Зофія Кучмій, від. 217	25.00
Михайло Кухар, від. 221	50.00
Йосиф Семенків, від. 320	25.00
Анна Филипчук, від. 324	75.00
Іван Сорока, від. 339	25.00
Петро Рак, від. 355	25.00
Володимир Станкевич, від. 379	25.00

Виплата з фонду сирітського по бл. п.:

Андрій Музичка, від. 217	300.00
Михайло Бугайчук, від. 117	154.50

Адміністраційні видатки:

Платня головних урядників	290.00
Платня помічника	75.00
Платня гол. опікуна	65.00
Рент за падолист	30.00
Видатки офісові й адміністр.	64.83
„Свобода" за падолист	982.20
„Свобода" на просьв. видавн.	287.40
Стипендії ухвалені XIV. головною конвенцією	500.00
Особовий податок (Персонал Сіти Текеес)	142.02
Позичка на перший морґеч	4.500.00
За бонди (Джерзи Сіти Бонк Бондс)	24.011.11
Разом	35.972.06

ЗІСТАВЛЕНЄ.

Готівка з кінцем жовтня	149.351.42
Прихід за падолист	16.002.75
Разом	165.354.17
Розхід за падолист	35.972.06
Готівка з кінцем падолиста	129.382.11

БІЛЯНС.

Стан чинний:

Готівка	129.382.11	
Морґечі	70.250.00	
Бонди	183.147.00	
Реальність	19.500.00	
Друкарня	23.850.00	426.129.11

Стан довжний:

Фонд посмерт.	190.702.32	
„ резерв.	117.488.05	
„ адмін.	28.995.20	
„ убогих	9.501.45	
„ народний	5.522.28	
„ сиріте.	73.916.81	426.129.11

Невиплачених запомог з кінцем падолиста остає на суму $22.637.57.

Д. Капітула, гол. предс. У. Н. С.
А. Шаршонь, гол. кас. У. Н. С.
С. Ядловський, г. ф. секр. У. Н. С.

ВИКАЗ ЖЕРТВ.

(Фонди під управою Української Ради в Америці).

ЖЕРТВИ ДЛЯ ВДІВ І СИРІТ.

105. Джерзи Сіти, Н. Дж. Вп. Вол. Отоцовський зібрав на хрестинах у п. Мих. Фурка від присутних гостий жертви для вдів і сиріт в старім краю $3.25

106. Джерзи Сіти, Н. Дж. На хрестинах у п. Евстахія Сойки зібрав п. Яків Чорнюк жертви на потерпівших у війні вдів і сиріт $6.15

107. Джерзи Сіти, Н. Дж. На забаві у п. Михайла Цаповського зібрав п. Михайло Цаповський (старший) жертви для вдів і сиріт....................$10.50

Разом $19.90

Попередно оголошена сума $4.616.67

ЗАГАЛЬНА СУМА $4.636.57

НАРОДНИЙ ФОНД.

12. Джерзи Сіти, Н. Дж. На хрестинах у п. Павліна зложили присутні гості на руки п. Андрія Волошина жертви на „українську рідну школу" в сумі..........$3.00

Попередно оголошена сума $387.23

ЗАГАЛЬНА СУМА $390.23

ЗАГАЛЬНЕ ЗІСТАВЛЕНЄ ЖЕРТВ.

Жертви для вдів і сиріт	**$4.636.57**
Жертви для Січових Стрільців	**712.82**
Жертви для засланих в Сибір	**348.65**
Фонд ім. Івана Франка	**335.35**
Народний фонд	**390.23**
	$6.423.62

ЗА УКРАЇНСЬКУ РАДУ:

о. Е. Сидоряк, фін. секр. „Української Ради".
Кость Кирчів, кас. „Української Ради".

РОДИМЦІ! ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДУ", А ТАКОЖ ПРИЄДНУЙТЕ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ.

ВАЖНЕ ДЛЯ ВП. ПП. СЕКРЕТАРІВ ВІДДІЛІВ. У. Н. С.

Сим повідомляєсь Вп. ПП. Секретарів відділів У. Н. Союза, що висилка календарів на рік 1918 для членів Українського Народного Союза вже розпочалась і що в останних днях вислано на адреси ПП. Секретарів посилки календарів для слідуючих відділів:

Дня 3-го грудня вислано через „парсел-пост": 273, 291, 256, 320, 277, 332, 293, 305, 262, 263, 261, 314, 334.

Дня 3-го грудня вислано через Адамс Експрес Ко., Від.: 336, 338, 326, 324, 316, 318, 278, 321, 301, 296, 292, 288, 300, 276, 239, 237, 234, 339, 230, 229, 235, 221, 218, 240, 274, 323, 290, 322, 247.

Дня 3-го грудня вислано через Амерікен Експрес Ко., Від.: 330, 283, 282, 258, 317, 303.

Приїм пригадуєть ся ПП. Секретарям дотичних відділів, що вислані на їх адреси календарі є призначені для всіх членів, котрі заплатили місячні вкладки до У. Н. Союза за місяць жовтень.

Просить ся ПП. Секретарів дотичних відділів, щоби одержані календарі роздали членам на найблизшім мітінґу, а на случай неодержаня висланої на їх адресу посилки, зголосились до дотичних урядників почтових і експресових, а колиб сказалось, що посилка затратила ся, належить про се сейчас повідомити уряд У. Н. Союза.

Гол. Уряд У. Н. Союза.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Державний буджет на 1919 рік.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 5, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Міністерство фінансів предложило конґресови до приняття буджет на 1919 рік, який виносить $13.504,357.940. Се є найбільший буджет в історії держави. Попередні буджети не перевисшали 2 міліярди долярів. Правительство має розділити сю суму, як слідує:

Армія	$ 6.615.936.554
Публичні роботи (фортифікації)	3.594.918.055
Ріжні видатки	1.026.208.317
Фльота	1.014,077.503
На можливі потреби	711,166,825
Почта	331.818.345
Пенсії	157,060.000
Екзекутива	65.329.369
Агрикультура	26.458.551
Панамський канал	23.171.624
Індіяни	12.255.210
Законодавство	12.255.210
Амбасадори і заграничні посли	6.535.072
Судівництво	1.396.190
Разом	$13.504,357.940

З повисшого рахунку призначено $5,000.000 для адміністрації поживи, а $2,500.000 для адміністрації опалу. Міністерство праці зажадало $1,-000.000 на кошти удержаня інтернованих цивільних Німців.

Военний податок на почтові пакунки.

(Communicate of Post Office Dept.).

Міністерство почт оповіщає отсим, що з днем 1. грудня 1917 року в Злучених Державах почало обовязувати оподатковане почтових пакунків. На пакунок, якого оплата виносить 25 центів, треба прилїпити ще военно-податкову марку за 1 цент. На пакунок, якого оплата виносить 26 аж до 50 центів, треба прилїпити военно-податкову марку за 2 центи. Пакунок, якого оплата виносить 51 аж до 75 центів, треба прилїпити военно-податкову марку за 3 центи і т. д. Загально кажучи, на кождих 25 центів треба додати податкову марку за 1 цента. Пакунки, яких оплата виносить від 1 до 24 центи, оподаткованю не підлягають.

Звертаєть ся увагу, що звичайна почтова марка на оплати почтової такси не має ніякої вартости. На се є спеціяльні военно-податкові марки.

Хочуть поправити закон про горожанство.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 5, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Аби уможливити тисячам ненатуралїзованих чужинців в армії одержати повне горожанство ще заки скінчить ся війна, міністерство праці рішило ся жадати, аби конґрес ухвалив, що кождий аплїкант, який хоче натуралїзувати ся, мусить один рік перебувати в данім стейтї, а виповнивши відтак просьбу о натуралїзоване, мусить ще чекати найменьше три місяці, аби дістав другі папери.

Ворожим чужинцям в Ню Йорку будуть відтискати пальці.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 5, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Нюйорський поліційний комісар піддав, а федеральне правительство приняло пропозицію, аби всім ворожим чужинцям (Німцям) у Ню Йорку відтискати пальці. Сею акцією має заняти ся поліція.

Пропонує заборонити виріб пива.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 5, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Посол Рандал з Каліфорнії вніс в державній палаті послів пропозицію, аби на протяг війни заборонити виріб пива, а президентови дати повновласть взяти під свою контролю весь засіб напитків, які тепер наґромаджено по складах.

Загальна прогібіція в державі наступить перед 1920 роком.

Віліям Дж. Браєн, бувший американський міністер заграничних справ, виголошуючи промову на річній конференції прогібіційного союза християнських жінок, висказав надію, що загальна прогібіція в Злучених Державах наступить ще перед 1920-тим роком. Досі на 48 стейтів 26 вже завели у себе прогібіцію.

100.000 зелїзничих робітників має жадати підвишки платнї.

Для зелїзничих компаній наступає нова кріза. Крім предложеного жаданя підвишки платнї для кондукторів юнія має предложити нове жадане підвишки платнї для 100.000 палячів.

Хочуть спроваджувати хінських і японських робітників.

Ґовернор Савт Дакоти виїхав до Вашінґтону, щоби з правительственними урядниками обговорити можливість спровадженя до Злучених Держав Хінців і Японців яко контрактових робітників на фармах на протяг війни.

Ґовернор Філїп з Вісконзін нехтує виборців.

Недавно помер державний сенатор Гюстінґ зі стейту Вісконзін, а на його місце мало ся вибрати другого сенатора. Та ґовернор Філїп заявив, що виборів не буде, а сенатора заіменують стейтові власти. Се здаєть ся перший случай в історії Злучених Держав яко републики, що стейтові власти нехтують голос виборців.

Дві часописи в Ню Йорку змінили свої назви.

Дві нюйорські часописи, одна анґлїйська, а друга німецька, змінили свої назви. „Ді Ню Йорк Кол", який виходив рано, змінив свою назву на „Ді Івнінґ Кол" і виходить вечером. „Дайтшес Журналь" змінив свою назву на „Ню Йоркер Дайтшес Журналь".

Автомобілї в нюйорськім стейтї вбивають пересічно 3 особи денно.

Протягом 305 днів автомобілї вбили в нюйорськім стейтї 801 осіб. З того числа більшість припадає на місто Ню Йорк, де приміром в падолисті 1917 року автомобілї вбили 45 осіб, а в цілім нюйорськім стейтї, поза містом Ню Йорк, в падолисті автомобілї вбили лише 2 особи.

Населенє Філїпінів.

Загальне число населеня Філїпінських островів (які належать до Злучених Держав) обчислено на 9,503.271 душ, з чого лише 75.366 припадає на іміґрантів. Під оглядом віри населенє є поділене, як слідує:

Християни	8,465.116 душ
Погани	670.467 душ
Магомедани	367.688 душ

Маєток братства св. Арх. Михаїла в Ню Гейвен, Конн.

В недїлю (2. грудня 1917 року) відбули ся річні збори братства св Арх. Михаїла в Ню Гейвен, Конн. До уряду війшли: М. Довгий, предсїдатель; А. Лисак, касієр; А. Нацюк, секретар. Показало ся, що маєток братства виносить $1.511.28. З того ухвалено жертвувати 500 долярів на будову Українського Народного Дому в Ню Гейвен, в якій то цїли 2. грудня 1917 року в місцевости зорґанїзовано комітет.

СТАРОКРАЄВІ ВІСТИ.

Зміна адмінїстрації в окупованій Волини.

Від 20. липня 1917 року в окупованій Австрійцями части Волинї перестали істнувати окружні команди, котрих було дві (володимирська і ковельська). Натомісць впроваджено повітові команди, котрих є 11.

Патріотизм селян.

Роменська „Наша Спілка" (ч. 42, з 2. вересня 1917 р.) доносить, що до українського міністерства фінансів наспіла жертва на Український Національний Фонд від громадян великоприцьковської волости, канївського повіту на Київщині, в сумі 4.325 карбованців і 65 копійок. Міністерство фінансів в імени Укр. Центральної Ради вислало селянам щиру подяку за таку велику жертву і за виявлене високого патріотизму перед рідним краєм.

Жнива в Галичині.

Парижський „Матен" доносить, що у східній Галичині лихий урожай сього року поставив тамошне населене в дуже грізне положенє. Посухи і морози знищили засіви. Є цїлі повіти, де не можна було зібрати жита навіть на засів, головно повіти, де є піскувата земля.

З пшеницею маєть ся річ ще гірше. Вівса та ячменю не зібрано навіть стільки, скільки засіяно. Сїна зібрано о дві третини меньше ніж в минувшім році.

Через брак муки у Львові міські власти постановили, що кожда особа в місті може споживати найбільше 1 кільограм хліба тижнево.

Цїни збіжа в окупованій Волини.

Військові власти в окупованій австрійськими військами Волинї установили слїдуючу цїну збіжа при правительственній реквізиції:

метричний сотнар ріпаку	60 корон
метричний сотнар гречки	35 „
метричний сотнар пшениці	29 „
метричний сотнар жита	24 „
метричний сотнар вівса	22 „
метричний сотнар ячменю	22 „

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Мирова нагорода Нобля для Ленїна і Троцького.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 5, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Норвеські соціялісти-цімервальдці запропонували Комітетови Нобля в Стокгольмі, аби Ноблеву мирову нагороду уділити Ленїнови і Троцькому. Предсїдатель Комітету, шведський міністер заграничних справ Левлянд, заявив, що пропозиція прийшла запізно на сей рік, але коли теперішне російське правительство буде всилї сотворити мир, то нагороду Нобля дасть ся Ленїнови і Троцькому на слїдуючий рік.

Хто є Криленко.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 5, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Микола Василевич Криленко, головний командант російської армії в новім кабінетї, який провадить переговори з Німеччиною в справі мира, є Українець родом з Люблина. Перед війною він був професором у люблинській торговельній школї. Перший рік війни пробув у Швайцарії яко політичний утїкач.

Микола Василевич Криленко є великим ворогом польського шовінїзму.

Інтернований Росіянин іменований амбасадором в Анґлїї.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 5, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Лев Троцький, російський міністер заграничних справ, іменував Чінчеріна російським амбасадором в Анґлїї. Чінчерін находив ся доси в Анґлїї яко інтернований.

Є поголоски, що бувший цар утїк до Японії.

Телєґрама з Лондону доносить, що в Швайцарії кружать вісти про утечу бувшого царя Росії, Николая Романова. Кажуть, що він тихцем утїк з Тобольска і через Харбін дістав ся до Японії.

Всьо одно, чи Хіни будуть републикою чи монархією.

Др. Сун Ят Сен, визначний хінський соціялїст, який проживає в Пекінї, з нагоди теперішної боротьби між монархізмом і републиканїзмом в Хінах заявив, що йому всьо одно, чи Хіни будуть републикою чи монархією. Він каже, що република, яка не стараєть ся повалити капіталїзм, нїчим не ріжнить ся від монархії.

Венецький патріярх наказав духовенству не опускати міста.

Ля Фонтен, патріярх Венеції (в Італії), заборонив сьвященству утїкати з міста на случай, коли Венеція впаде в руки наїзників.

Добра ковбаса.

Фельчериця роменської повітової лїкарні (на Полтавщині), Тамара Паржизек, пише в роменській „Нашій Спілці" (ч. 38, з 23. серпня 1917 р.): „Сьогодня (17. серпня) в роменську повітову лїкарню міліція надіслала для аналізи шматочок ковбаси, купленої в ковбасні Цибарта. Лїкар, що працює в лябораторії, за допомогою мікроскопу не звернув ся, бо без сього було видно, що з мяса ковбаси на зломаному місци виглядає лапка з кігтиками якоїсь малої тварюки, чи то кота чи щура. Сього у нас вияснити нема змоги. Лїкар в офіціяльній відповіди міліції, розказавши, що він бачив, порадив і те, куди з сим звернути ся. Тусаму „лапку" бачило кілька осіб, між иншими я і міліціонер, що приносив сю ковбасу. Невжеж таки сю ковбасню не запечатають зразу, навіть до виясненя, чия се лапка?"

ВСЯЧИНА.

Дещо із системи німецьких шпигунів.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 5, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Аґентам держав аліянтів удало ся викрити систему німецьких шпигунів, при помочи котрої німецькі підводні лодки переводили операції на мори.

В маю 1917 року викрито в Норвеґії цікаву мапу. Вона представляла цїлу земську кулю, а поверхня води була поділена на дрібні квадрати. Кождий квадрат був зазначений числом. Приміром один квадрат мав ч. 1; другий — ч. 2; третий — ч. 3 і т. д. Вісти про сю мапу француський цензор позволив подати аж з кінцем падолиста. Вона наглядно вказує, як Німцї поділили морську поверхню для ужитку своїх підводних лодок.

Німецькі шпигуни в данім надморськім місті в Норвеґії, Швеції, Данії, Голяндії, або таки в Анґлїї і Франції мали змогу давати знаки спеціяльними телєґрамами, описуючи якість корабля, містоту, скорість, дорогу і чи се корабель торговельний чи военний. Перелапавши такий кабель, командант підводної лодки вже знав, як котрий корабель виглядає, куди і коли буде їхати і в данім місци вже чекав, аби пустити торпеду.

Викрито також значінє тайних слів, уживаних в телєґрамах. Приміром: „Деревляна пачка, серія І." означала „военний корабель, один комин". „Серія ІІ." — „два комини" і т. д.

„Опакований товар, серія ІІІ." означав „зоружений кружляк, три комини".

„Металева пачка, серія ІІ., ІІІ., або IV." означала „легко зоружений кружляк, два, три або чотири комини".

„Бочка, серія ІІ., ІІІ., або IV." означала „торпедовець, два, три або чотири комини".

„Бочка, серія І." означала „торпедова лодка".

„Пробка" означала „підводну лодку".

„Пакунок" означав „міну".

Державну приналежність корабля означувано яко „першої, другої, третої або четвертої якости", а се означало „британський, німецький, російський, француський". Кораблї невтральні означувано приміром: „мальований чорно" (норвеський), „мальований голубо" (шведський). Позицію корабля означувано числом квадрату на мапі.

Приміром: „Першої якости, опакований пакунок, серія IV., число 432" означає „анґлїйський зоружений кружляк, чотири комини, (находить ся) в квадратї 432". Тодї німецька підводна лодка їхала до квадрату ч. 432 і там чекала на свою жертву.

Коли лише викрито таку мапу і тайні слова, зараз викрито також кілька бездротних станций німецьких шпигунів.

Найменьша держава у війнї.

Після заяви парижської часописи „Ної Ель Мондо" виходить, що найменьшою державою, яка бере участь у сій війнї, є Мореснет, який числить 3.000 душ населеня. Ся держава істнує через помилку віденського договору з 1815 року.

Коли Голяндія і Німеччина означували свої границї підчас сього договору, тодї переочено маленький кусник території, знаний яко Мореснет, положений між Німеччиною і Бельґією. З незнаних причин повторене дискусій відложено аж до часу, коли би яканебудь акція супроти сеї маленької держави викликала серіозні непорозуміня. Але відтак і Німеччина і Голяндія хотїли анектувати Мореснет задля його богатих підземних покладів угля і промислу в Альтенберґу і обі вони звертали сьвітови увагу на зроблену помилку, але вкінци рішили ся полагодити справу мирною дорогою, іґноруючи сей кусник території.

Мореснет зорґанїзував ся у незвисиму державу. Ним управляє війт і рада 10-ох. Крім того там є комітет 5-ох, який має нагляд над школами, і бюро публичної добродійности

Коли у Віднї підписано договір, Мореснет числив тодї около 250 мешканців і лише 50 домів. А коли здобув собі незвисимість, його богатство зростало з числом населеня, яке на початку сьвітової війни числило вже майже 5.000 душ.

В державі нема примусової військової служби, але горожани можуть служити чи то в бельґійській чи в німецькій армії, залежно від їх національної приналежности. Нинї Мореснет є невтрально у війнї, бо його мешканцї воюють по однїй і другій ворожій сторонї; одні по бельґійській другі по німецькій.

Недїля яко день великих битв.

Характеристичне є, що найбільші военні битви в історії сьвіта, по більшій части, все переводили ся в недїлю. Найкровавійша битва під Саляманкою (в Еспанії), в якій анґлїйський ґенерал, князь Артур Велеслей Велінґтон, розбив на прах француські війска під проводом ґенерала Мармонта, відбула ся в недїлю, 22. липня 1812 року.

Битва під Ватерльо (В Бельґії), де анґлїйський ґенерал, князь Артур Велеслей Велінґтон, і німецький ґенерал, кн. Ґебгарт Лєбгерт фон Блїхер, розбили полки славного Наполєона, була переведена в недїлю, 18. червня 1815 року.

Найкровавійший атак на анґлїйські позиції над рікою Ен (у Франції) перевели Німцї в недїлю, 20. вересня 1914 року.

Битва над рікою Дунайцем (в Галичинї), де австрійські війска під проводом архикнязя Фридриха і німецькі війска під проводом ґенерал Макензена розпорошили російську армію під проводом великого князя Николая Николаєвича і вона почала загальний відворот, була переведена в недїлю, 2. мая 1915 року.

ІСКРИ.

Гумань чи Умань?

„Америка" (ч. 273, з 29. падолиста 1917 р.) в однїй 7-стрічковій новинцї українське повітове місто на Київщині, Умань, назвала два рази Гумань. Чи се стало ся через недогляд?...

Такі цьвітки нехай таки тут повянуть; на Українї їх не треба.

Один Українець з Пітсбурґа, Па., просить нас подати йому адресу до Українського Пресового Бюра в Києві, бо він має важні друки, які хотїв би там відіслати. „На примір — пише він — посилаю Вам один такий друк" — і присилає відозву бувших контрольорів товариства „Народна Поміч" в Мекіз Ракс, Па., п. з. „Високоповажані Панове!", яку видано в Пітсбурґу, Па., 22. падолиста 1917. „Маю — кінчить він — богато подібних друків як сей, що Вам посилаю і я міг би вислати їх впрост до „Пресс-Бюра", але не можу віднайти сеї адреси".

Ми не радили би посилати на Україну такі друки, де нема нічого путнього, лише кумівська сварка; нехай сї цьвітки повянуть красше таки тут...

СІЧОВИЙ РУХ В НЮ ЙОРКУ.

Заходом нюйорської Січи 1-го відділу С. О. У. З. Д. відбудеть ся в четвер, 6. грудня б. р., в 8-мій годинї вечер, в Укр. Нар. Домі під ч. 217-219 Н. 6-та ул., відчит старокраєвого учителя п. М. Дячишина на тему: „Як бути здоровим". Вступ вільний для кождого Українця і Українки.

Дописи.

З TRENTON, N. J.

Коли не пиріг, то не пирожи ся.
Нар. приповідка.

„Габ ахт", пане „редактор"!

Отсим я хотів би звернутись до шановного пана редактора від час. „Гайдамаки" і уважно просити їх милість, коли він є редактором, чи взув ся з ласки Ф... в редакторські ходаки, то щоб він ним був таки в дійсности.

Від самого „сотворенія" пана Гната Кисїля редактором час. „Гайдамаки" він написав свою оригінальну статю або радше замітку... лиш одну, в котрій він ділить Україну на дві, а Українців на два лягери, кажучи, що психольогія галицького Українця а Українця з України ріжнить ся; а в чім та ріжниця — він не подав.

Я, знаючи Українців з України і Українців з Галичини, заявляю, що у всїх **Українців** психольогія, чи по його психіка, є одна й тасама, як для тих, так і для других. Отже я хотів би, щоб пан редактор докінчив то, що розпочав зі вступленем на свій „трон", але просив би не зміппувати психольогії інтелігенції і пів-інтелігенції з психольогією робітників чи селян.

Окрім того він не дав нічого свого власного; решта самі передруки.

В послідуючих числах — тесаме, самі передруки з часописий з України.

Остатне, 48 число час. „Гайдамаків", то вже „золото", а не срібло! Замісць передовиці редактор умістив звичайну допись про відбувший ся організаційний жіночий мітинг. За сим слідує предовжезний передрук (5—6 шпальт) з „Нової Ради". Далї 3 шпальти передруку з „Укр. Голосу" в Києві.

„Малий фейлетон" та „Над братніми могилами" він смикнув" з того-ж „Укр. Голосу", але не подав жерела, звідкіля се взято і се виглядає мов би на літературну крадіж і дурене читачів, що мов би то той д. Клим Поліщук є власним кореспондентом час. „Гайдамаки".

Далї „Рідненські люде" К. Лавриновича також є предовжезний передрук з котроїсь з часописий з України, але не зазначено, звідкіля то він „потягнув" сей артикул.

Решта в сїм числї: 2 кореспонденції, платні і організаційні оголошеня, а на першій сторонї новинки зі всїляких укр. часописий в Америці і... ціле його число час. „Гайдамаки".

І вийшло не „Гайдамаки", а „Киселиця".

Коли ще „редактор" не розумієть ся на літературній і журналістичній етиці, то нехай запитає когось зі знаючих людий, хоч би й мене, Грицька Чалого, тут таки в Трентонї, а ми йому радо скажемо, що передруки загально є дозволені лише з поданем жерела, звідкіля дотичні статї беруть ся для передруку. Думаю, що п. Гнатови Кисїлеви є звісною **сема** гр.-кат. заповідь господня, або: **семе не...** видавай чужого за своє.

Та й як редакція „Гайдамаків" буде мати чи має око посилати свою часопись до тих редакцій, котрих сей не редакційний „редактор" кривдить, або „обсмикує", не подаючи жерела своїх передруків?!

Подібними вибриками чи „хитрощами" редакція „Гайдамаків" спричиняє встид для всїх нас українських журналїстів в Америці, через нетактовність свого „редактора".

Панови Гнатови Кисїлеви я би хотів сказати, що „коли не пиріг, то не пирожи ся", а „коли назвав ся грибом, то лїзь в борщ"...

Я, яко бувший редактор час. „Гайдамаки", маю повне право упімнутись о честь нашої української преси в Америці, як також і о честь та повагу час. „Гайдамаки" й цілої „Укр. Поступ. Роб. Організації", яка для мене **була, є і буде** українською сьвятинею на чужинї.

Коли так маєсь редагувати час. „Гайдамаки" і надальше, то найліпше вложити обовязки редактора на одного з друкарів, а тоді і передруки буде виконано досконало і \$80.00 редакторської платнї місячно буде заощаджено на користь організації, або за ті гроші можна наняти „вачмана" або „дженїтора" для опалюваня друкарнї та організаційних офісів в зимі. Так булоб красше...

Українець **Грицько Чалий.**

P. S. За повисший артикул ніхто не має права на мене гнїватись, навіть сам пан Кисїль, поки аж не перегляне 48 число час. „Гайдамаки" з сего року.

З COATSVILLE, PA.

Поклик до організації.

Зворохобила мене думка написати пару слів до своїх чесних братів-Українців в Котсвіл і Паркесбургу.

Панове! Чи Ви не знаєте, що у нас є відділ У. Н. Союза? У тім відділї нас було колись понад 100 членів, а де є ті члени нинї?... Правда, що з нашого братства повиступали старі члени, бо їм затяжко було платити після нової системи, але чомуж Ви молодші так блудите і жадного народного притуловиска не маєте?

Було тут пару членів, що послухали брехунів з инших організацій, тай пішли там, де їм обіцяли золоті гори... З часом однак переконали ся, що кепсько зробили тай вернули ся назад до своєї дорогої організації, до свого старого Союза.

Тож і Ви, Братя-Українцї, маєте тепер добру нагоду стати під наш український прапор, до відділу 248, котрий істнує в нашій місцевости близко 10 років. Ми будемо принимати в місяци грудни нових членів без жадного вступного до братства, а до У. Н. Союза після статута. Наше братство дає запомогу хорим членам, 5 долярів на тиждень, а з У. Н. Союза виплачуєть ся запомога на випадок якогось калїцтва. Кождий Українець в Америці знає, що наша організація стоїть на добрих, кріпких підвалинах, і жадна инша українська запомогова організація не годна їй дорівнати.

Тож я Вас взиваю — всїх Українців з Котсвіл і Паркесбурга, щоби Ви на „Крісмус презент" стали членом У. Н. Союза і нашого братства, а буде нас більша сила і лїпша любов між нами. Зробіть се **конечно** сего місяця і не поодиноко, але гуртом — всї враз!

Й. Брингілевич,
предс. 248 від. У. Н. С.

Читайте українські книжки і газети бо часте читане веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок до друкарнї „Свободи".

В кождій українській хатї повинен находити ся Календар У. Н. Союза.

КОЛИ КОМУ ТЯЖКО намовити несьвідомого Українця до читаня своєї ґазети, то се не повинно знеохочувати чесних Українців від дальшої аґітації. А от редактори не знеохочують ся писати, хоч часто за їх працю їх ще й лають. Спільна праця всїх людий доброї волї мусить колись увінчати ся успіхом. Тому намовляйте кождого до передплати на „Свободу".

ПРОТОКОЛ

з XIV. головної конвенції Українського Народного Союза, відбувшої ся в днях 22-го до 27-го жовтня 1917 р., в „Harrisburg Board of Trade Hall", 112-114 Market St., Harrisburg, Pa.

(Дальше).

ЗВІТ ДРУКАРНІ У. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ за час від 1. серпня 1914 до 30. вересня 1917.

До орудуваня сеї видавничої машини треба було відповідного числа редакційних, офісових і технічних сил.

Персонал редакційний складав ся постійно з трох осіб, а крім того від часу до часу принимано ріжних платних кореспондентів.

Персонал технічний друкарні числив пересічно 14 робітників. Сей персонал виконував поручену роботу під постійним доглядом завідателя. Завідатель дбав про те, аби молоді робітники познакомлювали ся з кождого рода друкарською роботою і тим ставали кориснійші для друкарні і організації.

Час праці все був належно використаний. Коли робітники покінчили свою роботу при часописи, тоді виконували всякі приватні роботи, а в зайвих хвилях роблено при видавництвах книжкових свого накладу, яких від часу XIII. Гол. Конвенції видано кількадесять накладів. Тим збільшено значно число книжочок, які находили ся в книгарні, веденій під доглядом завідателя.

Завідатель в порозуміню з Гол. Екзек. комітетом уважав за відповідне поробити деякі уліпшеня для улекшеня праці робітникам. Збудовано нову вінду для відсиланя форм до низшого поверха, заведено нові вентиляції, уставлено кілька шаф для переховання матеріялів і зладжено вінду до пивниці для переношеня роль паперу. В сей спосіб уможливлено також держати у себе на складі значний засіб паперу, на який не було місця в машинових кімнатах.

Льокаль друкарні займає 2 цілі поверхи, 1 кімнату на другім поверсі, 3 кімнати на третім поверсі і пивницю.

В пивниці находить ся склад паперу, моторова вінда, котел до перетоплюваня олова, склад старих річий, машина „фолдер", велика печ (стім гітер) для огріваня цілого будинку, склад вугля і дров.

В кімнатах над пивницею. В першій кімнаті: 3 машини до друкованя робіт меньшого розміру, машина до різаня паперу, склад паперу і приборів, експедиційні столи, 2 машинки до наклеюваня адресів, ручний візок, скриня на обрізки з паперів. В другій кімнаті: машина цилїндрова до друкованя книжок і склад паперу. В третій кімнаті: поспішна машина до друку „Дуплекс" з мотором і засобом вальців, склад роль паперу. До всіх машин є 7 електричних моторів.

На першім поверсі. В першій кімнаті: 3 лінотайпи з електричними моторами (машини до складаня і відливаня письма з приборами); чотири камінні столи до приладжуваня форм; дві ручні преси до відбиток, 3 кабінети на ґалї і письмо, стенди з каштами і письмом, 4 крісла, склад клїшів, олово, вінда і вентиляції. В другій кімнаті: 5 стендів з каштами і письмом, камінний стіл, прибори і другі матеріяли, контрольний годинник стінний. В третій кімнаті велика шафа до замиканя з книжками, 4 шафи отворені з полицями зі засобом книжок, друків і т. и., кавнтер, стіл, 2 крісла, камінний стіл, 3 кабінети з адресами членів і передплатників „Свободи"; преса до відбиваня адресара. У фронтовій кімнаті містить ся канцелярія адміністрації з річами: бюрко крите, бюрко бухгальтерське, 2 бюрка некриті, кабінет на картковий адресар, кавнтер, кабінет і 3 файлери на листи, 2 шафки, 2 столики, 5 крісел, велика каса огнетревала, електричний вітрак, стінний годинник, образи, велике зеркало і т. п.

В кімнаті на 2-гім поверсі находить ся редакційна канцелярія. Обстанова сеї кімнати є слідуюча: велика замкнена шафа бібліотечна з книжками, 2 бюрка криті, одно бюрко некрите, 4 крісла, 2 меньші шафи криті бібліотечні, кабінет на часописи, стеляж на убраня і стінний годинник.

В трох кімнатах на третім поверсі находить ся головний склад книжок книгарні і засіб паперу.

У всіх кімнатах находить ся значне число електричних лямпок малих і великих, телефон, огрівачі, і потрібні прибори канцелярійні та підручні знаряди до машин. Кромі сего є на кождім поверсі умивальні.

Вартість інвентаря друкарні.

Закуплено друкарню дня 25. липня 1908 р.		$16.855.00
Від 25. липня 1908 р. до 30. вересня 1917 р. закуплено до друкарні слідуючі машини і урядженя:		
1 машина „Дуплекс" до друку	9.850.00	
3 машини „Лінотайп" та засіб	8.700.00	
3 машини („джаберс")	800.00	
1 машина до різаня паперу	435.00	
1 машина цилїндрова до друку	1.430.00	
1 машина „фолдер"	1.000.00	
3 ручні преси	350.00	
6 столів з камінними верхами	225.00	
10 електричних моторів	1.600.00	
решта інвентара: черенки, матеріяли, прибори машин, олово, урядженє у всіх кімнатах робітнї і канцелярії	7.024.38	
		31.414.38
Вартість інвентаря друкарні після ціни закупна		48.269.38
Від 25. липня 1908 р. до 30. вересня 1917 р. відписано на зужите інвентара, числячи по 10% річно		27.680.21
Вартість інвентаря друкарні по відчисленю по 10% річно на зужите		$20.589.17

ПРИХОДИ ЗА ЧАС ВІД 1. СЕРПНЯ 1914 Р. ДО 30. ВЕРЕСНЯ 1917 Р.

Приходи від 1. серпня 1914 р. до 31. грудня 1914 р.

	Загальна сума	Передплата від членів	Передплата прив. осіб	Оголошеня товариств	Оголошеня приватні	За друки	З продажи книжок	З продажи календаря	Хвилева позичка	Инші приходи
Серпень	3.471.94	2.058.80	463.02	5.00	210.42	677.91	53.67			3.12
Вересень	2.881.55	2.054.90	559.82	5.25	124.93	56.40	76.60			3.65
Жовтень	3.831.18	1.959.60	556.39	4.50	248.76	970.72	83.93			7.28
Падолист	4.259.28	1.501.30	532.35	15.40	285.02	1.654.85	126.38			143.98
Грудень	8.933.97	2.639.60	910.07	5.75	324.10	4.378.60	391.85	273.59		10.41
Разом	23.377.92	10.214.20	3.021.65	35.90	1.193.23	7.738.48	732.43	273.59		168.44

Приходи від 1. січня 1915 р. до 31. грудня 1915 р.

	Загальна сума	Передплата від членів	Передплата прив. осіб	Оголошеня товариств	Оголошеня приватні	За друки	З продажи книжок	З продажи календаря	Хвилева позичка	Инші приходи
Січень	1.876.36		839.32	13.05	347.00	148.00	298.33	207.10		23.56
Лютий	2.760.17	840.30	1.110.84	4.75	327.46	99.52	263.41	103.24		10.65
Март	4.370.01	797.00	1.276.11	2.25	301.81	1.339.58	537.28	62.98		53.00
Цьвітень	2.455.63	726.00	736.23	13.90	342.54	445.00	162.93	25.36		3.67
Май	2.303.03	662.20	954.80	2.00	320.38	106.00	238.35	12.51		6.79
Червень	3.405.49	1.209.20	1.129.33	15.75	229.23	486.01	307.11	12.62		16.24
Липень	2.107.78	605.70	1.152.30	5.00	95.93	54.44	186.05	5.95		2.41
Серпень	5.040.93	605.70	1.364.13	16.75	272.56	2.422.84	266.60			92.35
Вересень	2.769.13	605.70	1.502.31	7.25	218.50	108.08	307.56			19.73
Жовтень	2.933.64	607.10	1.401.92	5.00	203.06	339.77	372.24			4.55
Падолист	5.472.81	615.10	1.515.96	19.50	310.87	2.631.08	371.30			9.00
Грудень	5.453.46	638.40	1.874.68	11.05	552.98	1.577.64	758.34	24.75		15.62
Разом	40.948.44	7.912.40	14.887.93	116.25	3.522.32	9.727.96	4.669.50	454.51		257.57

Приходи від 1. січня 1916 р. до 31. грудня 1916 р.

	Загальна сума	Передплата від членів	Передплата прив. осіб	Оголошеня товариств	Оголошеня приватні	За друки	З продажи книжок	З продажи календаря	Хвилева позичка	Инші приходи
Січень	3.924.99	675.00	1.786.32	19.50	371.05	59.25	863.53	40.64		109.70
Лютий	3.525.12	732.00	1.036.27	19.35	339.53	423.35	943.45	21.60		9.57
Март	3.552.24	735.70	1.104.16	14.25	419.38	485.17	655.89			137.69
Цьвітень	2.742.53	751.00	742.18	15.75	426.39	426.25	371.50			9.46
Май	3.888.24	751.30	729.62	45.41	505.06	1.551.75	211.51			93.59
Червень	4.571.89	774.80	856.92	25.40	634.86	2.037.70	221.78			20.43
Липень	3.124.15	800.00	827.19	18.87	560.72	712.66	168.20			36.51
Серпень	5.174.48	830.00	890.78	21.85	543.53	2.571.37	221.15			83.80
Вересень	5.877.48	845.70	879.79	32.35	525.49	364.81	224.70		3.000.00	4.64
Жовтень	3.640.85	854.80	937.19	37.93	707.02	623.62	401.94	41.57		36.78
Падолист	3.903.89	868.30	856.56	57.05	636.33	506.68	424.02	469.75		85.20
Грудень	4.415.84	902.00	1.231.71	19.89	658.89	483.56	596.77	458.27		64.75
Разом	48.341.70	9.520.60	11.887.69	327.60	6.328.25	10.249.17	5.304.44	1.031.83	3.000.00	692.12

Приходи від 1. січня 1917 р. до 30. вересня 1917 р.

	Загальна сума	Передплата від членів	Передплата прив. осіб	Оголошеня товариств	Оголошеня приватні	За друки	З продажи книжок	З продажи календаря	Хвилева позичка	Инші приходи
Січень	4.953.02	918.40	1.264.42	31.25	1.515.07	326.88	571.20	320.94		4.86
Лютий	4.027.02	1.214.80	1.046.27	34.80	706.85	505.05	353.46	127.39		38.40
Март	3.962.54	1.221.94	1.210.48	13.75	767.51	226.17	442.73	74.43		5.53
Цьвітень	4.030.65	1.238.36	808.82	23.80	992.56	669.72	255.49	39.23		2.67
Май	4.192.99	1.232.50	750.53	61.90	926.30	901.21	312.58	6.00		1.97
Червень	4.199.69	1.235.32	825.02	49.33	970.68	795.53	158.63			165.18
Липень	5.397.77	1.248.93	851.65	40.55	1.046.43	1.881.01	326.24			2.96
Серпень	3.569.13	1.257.11	857.82	24.13	931.50	268.03	226.74			3.80
Вересень	3.678.26	1.263.26	858.15	42.48	780.53	268.95	242.56	24.10		198.23
Разом	38.011.07	10.830.62	8.473.16	321.99	8.637.43	5.842.55	2.889.63	592.09		423.60

ЗАГАЛЬНЕ ЗІСТАВЛЕНЄ.
Приходи від 1. серпня 1914 р. до 30. вересня 1917 р.

	Загальна сума	Передплата від членів	Передплата прив. осіб	Оголошеня товариств	Оголошеня приватні	За друки	З продажи книжок	З продажи календаря	Хвилева позичка	Инші приходи
В році 1914	23.377.92	10.214.20	3.021.65	35.90	1.193.23	7.738.48	732.43	273.59		168.44
В році 1915	40.948.44	7.912.40	14.887.93	116.25	3.522.32	9.727.96	4.669.50	454.51		257.57
В році 1916	48.341.70	9.520.60	11.887.69	327.60	6.328.25	10.249.17	5.304.44	1.031.83	3.000.00	692.12
В році 1917	38.011.07	10.830.62	8.473.16	321.99	8.637.43	5.842.55	2.889.63	592.09		423.60
Разом	150.679.13	38.477.82	38.270.43	801.74	19.681.23	33.558.16	12.996.00	2.352.02	3.000.00	1.541.73

РОЗХОДИ ЗА ЧАС ВІД 1. СЕРПНЯ 1914 ДО 30. ВЕРЕСНЯ 1917.

Розходи від 1. серпня 1914 р. до 30. грудня 1914 р.

	Загальна сума	Платні	Папір і инші матеріяли	Канцел. видатки і почт. оплати	Електр., ґаз, чинш, асекурація	Направи і адаптації	Закупно інвентара	Видатки на книжки	Зворот позички	Відсотки від позички
Серпень	3.824.85	1.486.94	935.22	359.51	197.70	44.14	158.29	3.29	75.57	64.19
Вересень	2.919.05	1.284.84	774.32	382.29	218.01	39.12	104.17	1.55	50.00	64.75
Жовтень	3.312.68	1.526.93	729.43	445.71	272.14	69.73	89.01	65.10	50.00	64.63
Падолист	3.388.93	1.373.47	1.071.44	353.87	250.04	101.93	88.18	35.50	50.00	64.50
Грудень	4.655.46	1.464.28	1.916.10	510.36	297.06	32.97	232.44	87.88	50.00	64.37
Разом	17.600.97	7.136.46	5.426.51	2.051.74	1.234.95	287.89	672.09	193.32	275.57	322.44

Розходи від 1. січня 1915 р. до 31. грудня 1915 р.

	Загальна сума	Платні	Папір і инші матеріяли	Канцел. видатки і почт. оплати	Електр., ґаз, чинш, асекурація	Направи і адаптації	Закупно інвентара	Видатки на книжки	Зворот позички	Відсотки від позички
Січень	6.306.27	1.720.77	926.92	396.14	296.79	23.56	2.718.15	109.69	50.00	64.15
Лютий	3.190.96	1.444.51	795.66	361.05	294.48	24.36	96.99	58.89	50.00	64.12
Март	4.195.30	1.334.46	1.477.88	367.58	517.41	64.57	11.00	308.40	50.00	64.00
Цьвітень	2.387.28	1.265.72	152.24	329.46	383.22	56.11	4.11	83.55	50.00	63.87
Май	2.919.48	1.428.96	860.42	390.69	104.91	30.41	10.55	93.54	100.00	127.38
Червень	2.932.31	1.223.63	464.38	349.69	368.02	6.85	4.70	287.66	50.00	63.50
Липень	3.008.01	1.415.19	743.34	367.66	170.27	65.55	29.54	102.96	50.00	63.38
Серпень	2.788.53	1.291.17	525.61	579.13	168.16	19.02	63.04	29.02	50.00	63.25
Вересень	3.720.65	1.314.46	1.341.98	457.76	173.07	51.85	131.98	136.30		
Жовтень	3.425.92	1.536.93	1.023.57	553.87	89.63	60.57		161.35	100.00	126.12
Падолист	3.665.03	1.339.61	498.82	636.56	272.31	20.91	554.76	115.94	50.00	62.87
Грудень	5.547.16	1.447.33	1.335.32	716.72	244.69	19.92	1.536.19	134.12		
Разом	44.086.90	16.762.74	10.146.14	5.507.21	3.082.96	443.68	5.161.01	1.620.42	600.00	762.74

Розходи від 1. січня 1916 до 31. грудня 1916 р.

	Загальна сума	Платні	Папір і инші матеріяли	Канцел. видатки і почт. оплати	Електр., ґаз, чинш, асекурація	Направи і адаптації	Закупно інвентара	Видатки на книжки	Зворот позички	Відсотки від позички
Січень	4.669.24	1.810.36	1.270.12	674.24	247.71	12.25	205.55	336.26	50.00	62.75
Лютий	3.776.29	1.426.07	1.446.30	365.67	247.83	14.89	57.80	105.10	50.00	62.63
Март	3.440.86	1.449.00	514.02	248.05	506.35	23.85	323.00	264.09	50.00	62.50
Цьвітень	4.224.67	1.690.40	1.634.12	199.90	382.49	18.36	11.60	175.43	50.00	62.37
Май	3.901.74	1.426.72	1.266.75	320.43	188.97	75.71	223.36	287.55	50.00	62.25
Червень	4.766.72	1.413.53	621.99	1.394.63	138.21	13.17	29.00	43.94	1.000.00	62.25
Липень	4.331.71	1.643.50	1.906.69	496.67	94.18	40.21	145.41	5.05		
Серпень	3.857.17	1.452.78	1.669.06	367.05	63.56	30.85	78.79	195.08		
Вересень	5.006.28	1.767.91	2.703.44	311.75	78.55	16.91	1.55	126.17		
Жовтень	3.600.47	1.472.35	1.356.27	356.63	130.82	31.76	26.74	226.40		
Падолист	5.403.03	1.422.78	3.456.33	238.60	108.54	3.76	119.57	118.45		
Грудень	4.367.13	1.603.15	709.68	240.45	111.06	66.89	55	135.35	1.500.00	
Разом	51.405.31	18.578.55	18.554.77	5.209.07	2.347.77	348.61	1.222.92	2.018.87	2.750.00	374.75

Розходи від 1. січня 1917 р. до 30. вересня 1917 р.

	Загальна сума	Платні	Папір і инші матеріяли	Канцел. видатки і почт. оплати	Електр., ґаз, чинш, асекурація	Направи і адаптації	Закупно інвентара	Видатки на книжки	Зворот позички	Відсотки від позички
Січень	4.548.54	1.390.15	139.46	402.13	202.05	14.58	265.35	634.82	1.500.00	
Лютий	4.012.54	1.471.36	1.867.79	292.13	154.85	72.77	93.38	60.26		
Март	3.678.17	1.707.19	896.03	374.29	421.55	26.12	80.93	172.06		
Цьвітень	4.139.83	1.575.47	1.301.85	451.06	246.56	26.04	492.15	46.70		
Май	3.481.62	1.589.51	1.108.11	456.49	136.10	9.85	101.81	79.75		
Червень	5.852.75	1.907.72	1.925.50	356.97	1.281.05	112.92	252.59	16.00		
Липень	3.590.23	1.725.10	785.66	322.18	278.64	78.95	235.21	164.49		
Серпень	4.457.99	1.941.85	962.78	532.01	84.97	31.52	39.73	38.38		834.75
Вересень	3.640.56	1.769.77	968.18	404.78	190.43	96.95	6.21	144.61		59.63
Разом	37.402.23	15.078.12	9.955.36	3.592.04	2.993.20	469.70	1.567.36	1.352.07	1.500.00	894.38

ЗАГАЛЬНЕ ЗІСТАВЛЕНЄ.
Розходи від 1. серпня 1914 р. до 30. вересня 1917 р.

	Загальна сума	Платні	Папір і инші матеріяли	Канцел. видатки і почт. оплати	Електр., ґаз, чинш, асекурація	Направи і адаптації	Закупно інвентара	Видатки на книжки	Зворот позички	Відсотки від позички
В році 1914	17.600.97	7.136.46	5.426.51	2.051.74	1.234.95	287.89	672.09	193.32	275.57	322.44
В році 1915	44.086.90	16.762.74	10.146.14	5.507.21	3.082.96	443.68	5.161.01	1.620.42	600.00	762.74
В році 1916	51.405.31	18.578.55	18.554.77	5.209.07	2.347.77	348.61	1.222.92	2.018.87	2.750.00	374.75
В році 1917	37.402.23	15.078.12	9.955.36	3.592.04	2.993.20	469.70	1.567.36	1.352.07	1.500.00	894.38
Разом	150.495.41	57.555.87	44.082.78	16.360.06	9.653.88	1.549.88	8.623.38	5.184.68	5.125.57	2.354.31

РАХУНОК ОБОРОТОВИЙ
за час від 1. серпня 1914 р. до 30. вересня 1917 р.

Приходи:

Передплата „Свободи" від членів	$ 38.477.82
Передплата „Свободи" від приватних осіб	38.270.43
Оголошеня від товариств	801.74
Оголошеня приватні	19.681.23
За друки	33.558.16
З продажи книжок	12.996.00
З продажи календаря	2.352.02
Хвилева позичка	3.000.00
Инші приходи (проценти, звороти депозитів і т. и.)	1.541.73
Разом	$150.679.13
Готівка з 1. серпня 1914 р.	1.146.58
	$151.825.71

Розходи:

Платні редакції і робітників	$ 57.555.87
Папір і инші матеріяли	44.082.78
Канцелярійні видатки і почтові оплати	16.360.06
Електрика, газ, чинш, опал, асекурація і т. п.	9.658.88
Направа машин і адаптації	1.549.88
Закупно інвентара	8.623.38
Видатки на книжки свого і чужого накладу	5.184.68
Сплати У. Н. С. і зворот позички	5.125.57
Відсотки від позичок	2.354.31
Разом	$150.495.41
Готівка з 30. вересня 1917 р.	1.330.30
	$151.825.71

Друки: Від У. Н. С.: „Цьвітка"	1.210.00		
Друки канц.	7.075.04		
Календарі	10.500.00		18.785.04
„Просьв. Комісія" У. Н. С.: за книжки, „Цьвітку" і друки			6.094.23
Друки для приватних осіб			7.059.27
Друки для товариств			1.619.62
З продажи книжок			12.996.00
З продажи календарів			2.352.02
Инші приходи (процент, зворот депозитів і т. и.)			1.541.73
Платні редакції і робітників		57.555.87	
Папір і инші матеріяли: Папір на „Свободу"	23.516.08		
Папір на другі роботи	17.491.55		
Прибори і друкар. матеріяли	3.075.15	44.082.78	
Канцел. видатки і поч. оплати: Почтова оплата „Свободи"	9.869.73		
Почтова оплата посилок і листів і прочі канц. видатки	5.073.81		
Кошти процесу „Свободи" (з о. Стефанком)	1.416.52	16.360.06	
Електрика і газ	2.822.63		
Обезпеченє від огню і випадків	1.170.55		
Чинш У. Н. Союзови	4.350.00		
Опал і чищенє	1.315.70	9.658.88	
Направи машин і адаптації		1.549.88	
Видатки на книжки свого і чужого накладу		5.184.68	
До рахунку зисків і страт: 30. вер. 1917 р.:		18.559.21	
До біляноу: 30. вересня 1917: Засіб книжок			7.300.00
До біляноу: 30. вер. 1917: Засіб матеріялів			2.650.00
До біляноу: 30. вересня 1917: Довжники			2.950.00
		160.579.13	160.579.13

ПЕРЕГЛЯД ПООДИНОКИХ РАХУНКІВ.

Рахунок каси.

	Винен	Має
З біляноу: 1. серпня 1914 р.	1.146.58	
Приходи від 1. серп. 1914 до 30. верес. 1917	150.679.13	
Розходи від 1. серп. 1914 до 30. верес. 1917		150.495.41
До біляноу: 30. вересня 1917 р.		1.330.30
	151.825.71	151.825.71

Рахунок інвентаря (машини і урядженє).

	Винен	Має
З біляноу: 1. серпня 1914 р.	27.817.48	
Закуплено нових машин і приборів	8.623.38	
До рах. зисків і страт: 30. вересня 1917 р. (амортизація за зужите машин, числячи 10 процент річно)		15.851.69
До біляноу: 30. вересня 1917 р.		20.589.17
	36.440.86	36.440.86

Рахунок відсотків.

	Винен	Має
З біляноу: 1. серпня 1914 р.		
Заплачені відсотки		2.354.31
До рахунку зисків і втрат: 30. вер. 1917 р.:	2.354.31	
	2.354.31	2.354.31

Рахунок позички в У. Н. Союзі.

	Винен	Має
З біляноу: 1. серпня 1914 р.		25.975.57
Позичено в У. Н. Союзі		3.000.00
Сплачено	5.125.57	
До біляноу: 30. вересня 1917 р.	23.850.00	
	28.975.57	28.975.57

Рахунок депозиту.

	Винен	Має
З біляноу: 1. серпня 1914 р.	100.00	
Вложено на депозит		
Побрано з депозиту		
До біляноу: 30. вересня 1917 р.		100.00
	100.00	100.00

Рахунок робітні.

		Винен	Має
З біляноу: 1. серпня 1914 р.: Засіб книжок		2.736.85	
З біляноу: 1. серпня 1914 р.: Засіб матеріялів		1.263.81	
З біляноу: 1. серпня 1914 р.: Довжники		3.627.11	
Передплата „Свободи" від членів	38.477.82		
Передп. „Свободи" від прив. осіб	38.270.43		76.748.25
Оголошеня від товариств	801.74		
Оголошеня приватні	19.681.23		20.482.97

РАХУНОК ЗИСКІВ І ВТРАТ.

	Винен	Має
З біляноу: 1. серпня 1914		10.716.26
З рах. робітні		18.559.21
З рах. відсотків	2.354.31	
З рах. інвентара (аморт.)	15.851.69	
До біляноу: 30. вересня 1917	11.069.47	
	29.275.47	29.275.47

БІЛЯНС ДРУКАРНІ
з дня 30. вересня 1917 р.

Стан чинний.

Каса	$ 1.330.30
Інвентар (машини і урядженє)	20.589.17
Засіб книжок	7.300.00
Засіб друкарських матеріялів	2.650.00
Довжники	2.950.00
Депозит	100.00
	$ 34.919.47

Стан довжний.

Позичка в У. Н. Союзі	$ 23.850.00
Фонд резервовий	11.069.47
	$ 34.919.47

ПЕРЗОНАЛ РЕДАКЦІЙНИЙ:

Осип Стеткевич, головний редактор.
Богдан Дуткевич, співредактор.
Микола Д. Величко, співредактор.

Андрей Савка, завідатель друкарні.

ПЕРЗОНАЛ ДРУКАРНІ:

Андрей Шостак, метрампаш часописи.
Михаіл Смакула, лінотайпщик.
Стефан Гладкий, лінотайпщик.
Петро Маційовський, головний машиніст-пресмен.
Василь Сандович, фідер і експедитор.
Іван Павчак, помічник машиніста і фідер.
Іван Медвідь, помічник машиніста і фідер.
Іван Вайда, фідер і експедитор.
Стефан Шимон, експедитор.
Лука Стахурський, порядчик адресаря експедиції „Свободи".
Осип Логин, офісовий помічник в адміністрації і книгарні.
Василь Качур, практикант.
Василь Туренчак, дозорець дому.

По справозданю завідателя друкарні наступив звіт головного редактора „Свободи", п. Осипа Стеткевича.

ЗВІТ РЕДАКТОРА „СВОБОДИ".

Сьвітла Конвенціє!

Обовязки редактора органу У. Н. Союза є означені в параграфі 112-тім статута нашої організації. Спосіб редаговання, а зглядно напрям часописи означує кождочасна конвенція У. Н. Союза.

„Свобода" від часу свого істнованя придержувала ся постійно напряму національно-демократичного. В такім напрямі вона була редагована і за останні три роки.

Щодо напряму „Свободи" то тут мабуть не буде двох гадок, але між Шановними Делегатами теперішної конвенції можуть виринути деякі квестії щодо способів чи средств, якими послугувала ся редакція нашої газети в останних трох роках, щоби дійти до назначеної цїли. На всї питаня, дотичні редаговання „Свободи", я готов дати як найширші і найдокладнїйші відповіди. За все те, що друкувало ся в „Свободї", окрім платних оголошень, я беру на себе повну відвічальність, длятого при евентуальних запитах чи критиці прошу не нарушувати імен ніяких співробітників, зглядно дописувателів „Свободи".

Коли би я хотів здавати точний звіт з діяльности редакції „Свободи", я мусів би тут вичисляти всї статї, дописи, новинки — взагалї всьо, що появило ся на стовпцях сеї часописи за останних три роки. Сього певно ніхто з Вп. Делегатів від мене жадати не буде і длятого я скажу лише коротко, що „Свобода" старала ся загалом сповняти свої обовязки так, як сього вимагала потреба нашої суспільности. „Свобода" не спускала ніколи ока з ріжних народних справ і всьо, що тільки захоплювало чи цікавило український загал, відбивало ся на шпальтах органу У. Н. Союза. Правда, я сьвідомий того, що „Свобода" має деякі недостачі, що вона не є зовсім уже досконалою чи там ідеальною народною газетою, але мушу тут заявити і те, що на адресу „Свободи" приходило богато похвальних письм, якими однак редакція публично не чванила ся, бо наші вороги готові були уважати сї письма „письмами на замовленє"... Що „Свобода" не належить до найгірших українських часописий в Америці, про се може також посьвідчити теперішне число її передплатників.

Обовязки головного редактора я сповняв після своєї совісти. Коли я зробив що доброго, то за се не жадаю від нікого ніякої спеціяльної заплати; а коли я зробив щонебудь злого, коли кого обидив, скривдив то за се прошу мене осудити.

На сім місци я почуваю ся до обовязку висловити своє повне признанє двом теперішним співредакторам „Свободи", пп. Богданови Дуткевичеви і Миколї Величкови. Вони оба, хоч не є заплачені як слїд за свою роботу, працюють з повним пожертвованем і енергією, не оглядаючи ся зовсім на свої урядові години. Щиро дякую всїм дотеперішним співробітникам і дописувателям „Свободи" та всїм її прихильникам. З великим вдоволенем зазначую сей приємний факт, що на американській Україні є вже спорий гурток людий, які „Свободу" вважають загальним народним добром і через те інтересують ся нею і оцінюють її так, як сього вимагає потреба.

Редактор „Свободи" обовязаний також зладити що року календар У. Н. Союза. Такі календарі в своїм часї повиходили, а про їх вартість може посьвідчити наш читаючий загал, котрий їх геть порозкуплював.

Коли прийде на чергу дискусія над моїм звітом, я прошу Сьвітлу Конвенцію розібрати і скритикувати всьо, що тільки під критику підходить. Добра критика вийде в першій мірі на користь будучій редакції нашої часописи, а відтак на хосен цїлому нашому загалови. Редакція „Свободи" буде вдячна кождому, хто в імя загального народного добра скаже, що в нашій газеті нашим читачам подобаєть ся, а що не подобаєть ся.

Зокрема прошу подати свої цінні уваги тоді, коли буде мова про напрям органу У. Н. Союза.

На тім я кінчу свій загальний звіт. Подробиці можна буде обговорити, зглядно вияснити при дискусії над моїм справозданем.

По звіті редактора „Свободи" наступило:

СПРАВОЗДАНЄ

предсїдателя „Просьвітної Комісії У. Н. С.", о. Волод. Сполітакевича, із діяльности „Просьвітної Комісії" У. Н. С. за час від 1. жовтня 1914 р. до дня 22. жовтня 1917 року.

Високоповажані Панове і Панї, Делеґати і Делеґатки XIV. гол. конвенції в Гарісбурґ, Па.

На дневнім порядку програми нарад теперішної конвенції приходить ся здати справозданє із своєї діяльности „Просьвітній Комісії" У. Н. С. Позвольте-ж проте, що я яко предсїдатель тої Комісії подам коротке, бо загальне справозданє, а точнїйше і обширнїйше, з узглядненєм деяких цифр і дат, подасть секретар „Просьвітної Комісії" У. Н. С.

Нім приступлю до властивого справозданя, то є до вказаня де, в чім і як „Просьв. Комісія" працювала, хочу вперед звернути увагу Вповажаних Делеґатів на се, що справозданє „Просьв. Комісії" мусить бути цїлковито відмінне від справозданя инших урядників У. Н. С., так як праця „Просьв. Комісії" є цїлковито відмінна від праці инших гол. урядників У. Н. С. Робота всїх инших урядників У. Н. С., як прим. голов. предсїдателя, або обох гол. секретарів, чи то касієра, є, що так бим назвав, „ухватна", то є сего рода, що дасть ся її видїти очима, взяти в руки і т. п. Прим. гол. секретар рекордовий, скінчивши свою роботу, є всилї сказати нам докладно, що до одного, кілько є відділів в У. Н. С. тепер, а кілько їх було три роки тому назад; кілько є всїх членів в У. Н. С. під сю пору, а кілько було їх тому місяць назад; кілько в тім роцї членів нових приступило, а кілько їх убуло і т. п. Секретар фінансовий може докладно обрахувати свої книжки, сказати нам, який є фінансовий стан У. Н. С. тепер, а який був він перед запровадженем нової системи; кілько зокрема виносить кождий фонд, які маємо в У. Н. С., і кілько числять всї вони разом; кілько посмертного виплатив У. Н. С. від часу послїдної конвенції і т. п. Тимчасом праця „Просьв. Комісії" є зовсім инша; се робота, так бим знова назвав, „не ухватна". Тому то я не всилї сказати Вам, Вповажані Панове Делеґати і Делеґатки, в справозданю своїм, докладно і точно, кілько з тої праці „Просьв. Ком." людий дійсно скористало а кілько нї; для кількох людий та „Просьв. Комісія" була пожиточною і придатною, а для кількох нї; кілько людий при праци і помочи „Просьв. Комісії" навчило ся чогось, придбало якихось відомостий, або по просту скажім: кілько дійсно „просьвітило ся", а кілько нї. Сего я не годен сказати в своїм справозданю, але натомісць коротко, о скілько се можливе, хочу подати справозданє з сего, **що „Просьвітна Комісія У. Н. С. робила,** а вже є инша річ, і на иншім часї говорити будемо, **який овоч чи пожиток ся робота принесла.**

В склад „Просьвітної Комісії" У. Н. С., яку вибрано на XIII. гол. конвенції в Бофало, Н. Й., війшли: п. Дм. Андрейко, п. Волод. Лотоцький і я третий. Члени тої Комісії на осібнім засїданю уформували ся в той спосіб, що мене покликано на предсїдателя тої-ж Комісії, віддаючи заразом діловодство стипендій удїлюваних „Просьв. Комісією" і У. Н. Союзом, п. Дм. Андрейка установлено секретарем і редактором видаваних просьвітних книжочок, а п. Волод. Лотоцького, який однак по двох роках задля браку часу добровільно зрезиґнував (12. падолиста 1916), вибрано касієром.

На згаданій конвенції в Бофало, Н. Й., рівночасно визначено „Просьвітній Комісії" рами, серед яких вона працювати мала і подано точну програму, якої вона мала придержувати ся. Ухвалено іменно, що „Просьвітна Комісія" У. Н. С. має: **1. Видавати просьвітні книжочки; 2. Працювати на поли шкільництва; 3. Робити загально-просьвітну роботу між членами У. Н. С. і 4. Правдиво потребуючим і заслугуючим удїляти запомоги в формі зворотних стипендій.** Се є програма, яку ухвалено для „Просьв. Комісії" У. Н. С. на послїдній конвенції У. Н. С. в Бофало, Н. Й., і якої члени тої-ж Комісії придержувати ся мали.

На веденє сеї просьвітної роботи, складаючої ся з 4-рох висше сказаних мною точок, конвенція ухвалила 3 центи місячно від кождого члена У. Н. Союза.

А тепер, Вповажані Делеґати і Делеґатки, погляньмо, чи „Просьв. Комісія" дійсно тої програми, її визначеної, тримала ся і що в визначених її рамах зробила.

Перша точка визначеної програми се **видавництво просьвітних книжочок.**

Стараючи ся сповнити сю точку, „Просьв. Комісія" сейчас стала видавати просьвітні книжочки. Конвенція відбула ся в вересни, а вже в жовтни 1914 р. вийшла перша книжочка просьвітна, і відтак правильно що два місяцї такі книжочки виходили, аж до кінця грудня 1916 року. Разом проте вийшло 14 книжочок „Просьвіти", кожда з них на 64 сторінках, а рівночасно в міжчасї вийшло також два примірники „Сьвітових перлин".

Уважаю за відповідне звернути увагу Вповажаних Панів і Пань на се, що коли гол. конвенція в Бофало, Н. Й., ухвалювала 3 цнт. від члена на роботу просьвітну в „Просьвітній Комісії", то тих членів в У. Н. Союзї було поверх 20 тисяч. По конвенції в Бофало много членів виступило з У. Н. С. і з поверх 20 тисяч лишило ся несповна 6 тисяч. Розумієть ся отже само собою, що з уменьшенем членів в У. Н. С. уменьшили ся і фонди „Просьв. Комісії", і „Просьв. Комісія", котра підчас конвенції в Бофало мала мати на роботу просьвітну місячно від 20 тисяч членів $600, а через відступленє членів з У. Н. С. зараз по конвенції утратила сї фонди і коли число членів в У. Н. С. упало до 6 тисяч, то фонди „Просьв. Комісії" спали на $180 місячно. Рівночасно кождий з Вповажаних Делеґатів зрозуміє тепер легко, що инакше, форсовнїйше і лїпше могла би ся та просьвітна робота вести при засобі грошевім в сумі $600 місячно ніж $180 місячно. Мимо сего „Просьвітна Комісія" витримала сю фінансову крізу і анї на крок не відступила від визначеної програми.

Зменьшенє членів в У. Н. Союзї відбило ся також фатально і на „Свободї", так що треба було конечно її ратувати, щоби видавництво не впало. Щоби не допустити до сего, при кінци 1916 р. головні урядники на засїданю в Джерзи Сіти, Н. Дж., відібрали від „Просьвітної Комісії" 3 центи, ухвалені її конвенцією, а дали їх „Свободї" з тим, що „Свобода" мала відступити послїдну сторінку „Просьвітній Комісії" і заплатити за се редактора для тої сторінки в сумі $30 місячно. В такий то отже спосіб „Просьвітна Комісія" лишила ся без одного цента підмоги і тимсамим перестали виходити книжочки просьвітні, а за се від 1. січня 1917 р. в „Свободї" на послїдній сторінцї поміщувало ся деякі річи популярно-наукового змісту. Так отже я вважаю, що „Просьв. Комісія" сповнила цїлковито свій обовязок щодо першої точки, то є щодо видавництва просьвітних книжочок. Що дотичить змісту сих просьвітних книжочок — о скільки вони були добрі і вмістні або нї — оцінка до мене не належить, але до загалу. Я лише скажу се, що тих книжочок розійшло поміж людий поверх 131 тисяч, та що члени, головно редактор просьвітних книжочок старав ся по змозї всїми силами о се, щоби зміст їх був як найвідповіднїйший і найпопулярнїйший. Зі старого краю по причинї війни ми не могли дістати жадного матеріялу, жадних ориґінальних праць, нї перекладів, а тут в Америцї ми звертали ся до певних одиниць, котрі мають хист і талан до писаня, і просили їх о поміч у видаваню просьвітних книжочок. Ми визначили навіть нагороду за ориґінальні праці від стрічки 3 центи і висше, а за переклади 2 центи і висше, але — на жаль — люди, до котрих ми звертались і о поміч просили, навіть відповіди не дали. Були і є деякі люди, котрим зміст видаваних „Просьвітною Комісією" книжочок не подобав ся, і вони голосно (не публично) се критикували, однак не сказали, чому той зміст не є добрий і який він повинен бути. Так отже в праці просьвітній ми були ограничені і на грошах і на людях, не маючи нї звідки помочи моральної.

Щодо платнї редактора просьвітних книжочок то він побирав **$30 від аркуша,** а позаяк редактор був рівночасно і секретарем, то за роботу секретарську, провадженє кореспонденції, книжок і маґазину брав він гонорар в сумі $20 місячно, а відтак, коли „Просьв. Комісія" стратила вже і тих 3 центи від члена, секретар діставав лише $5 місячно, за що був зобовязаний сидїти лиш одну годину денно в офісї. **Рівночасно притім надмінити мушу, що предсїдатель „Просьвітної Комісії" і касієр не побирали жадної платнї.**

Другою точкою в програмі „Просьв. Комісії" була **праця на поли шкільництва.** Праця наша в тім напрямі мусїла бути дуже ограничена. Кождий з пп. Делеґатів се знає, що наші школи тут в Злучених Державах — се школи при церкві, школи парафіяльні. До шкіл парафіяльних „Просьв. Комісія" У. Н. С. не могла мати богато приступу без дозволу настоятелів тої школи, то є сьвященників і епископа. В справі веденя роботи на тім поли „Просьв. Комісія" удавала ся до бл. п. Преосьв. Епископа, а іменно я сам був три рази і, о скілько менї відомо, секретар був також, як рівнож і переписував ся з бл. п. епископом о поміч в тій справі. По смерти епископа „Просьв. Комісія" удала ся до Впр. о. Адміністратора, як рівнож порозуміла ся з Укр. Нар. Радою, однак всї труди членів „Просьв. Ком." в тім напрямі не увінчались успіхом і користи не принесли. Говорячи про працю „Просьв. Комісії" на поли шкільництва, згадати коротенько мушу і про тоє, що „Просьв. Комісія" уложила „Буквар", якого однак видати не могла, а то по тій причинї, що видавництво коштувало би много гроший, а школи букваря сего не принялиб, позаяк в Філядельфії видано инший буквар, якого в школах уживають. Проте „Просьв. Комісія" зробила з сего „букваря" дарунок Товариству Дякоучителів, яке однак до нинї мимо упоминаня навіть короткої подяки „Просьв. Комісії" не зложило.

Тов. Дякоучителів жертвувало сей буквар нашим Сестрам у Філядельфії і ті тепер вже його друкують.

(Дальше буде).

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Бр. св. Петра і Павла, від. 39, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбудеть ся дня 9. грудня, о 2-гій годині пополудни, в гали церковній при Савт Вілбур Аве. і Томпкінс. На той мітінґ має явити ся кождий член, а ще нехай припровадить кождий хоч одного не члена. Ми його приймемо в члени до братства без вступного, а до У. Н. Союза після статута. — Н. Кліш, предс.; А. Варан, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Бр. Сошествія св. Духа, від. 237, повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбудеть ся дня 9. грудня б. р. Кождий член має явити ся на тім мітінґу і вирівнати свої залеглости. Неявивший ся член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. — І. Вовк, предс.; Д. Яворський, кас.; Т. Левчишин, секр.

ФІНІКСВІЛ, ПА. Бр. св. Петра і Павла, від. 321, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбудеть ся в неділю, 9. грудня с. р., в польській гали при Дайтон улици, точно о 2-гій годині пополудни. На сей мітінґ кождий член має появити ся. Неявивший ся член підпадає карі 50 цнт., а урядник $1.00. Довгуючі мають свої залеглости вирівнати, бо в противнім случаю можуть бути суспендовані. На сім мітінґу буде вибирати ся нових урядників. Старий уряд буде здавати справоздане з цілого року. Будеть ся приймати нових членів до братства без вступного, а до У. Н. С. після статута. — Л. Грущак, предс.; Л. Сілецький, кас.; І. Гозняш, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Тов. „Зап. Січ", від. 155, повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбудеть ся 9. грудня в гали п. Ів. Ваверчака, о годині 2-гій пополудни. На сей мітінґ має кождий член явити ся, а котрий не явить ся, підпадає карі 50 цнт. (урядник $1.00). Також просить ся, щоби кождий член вирівнав свій довг, бо в противнім разі буде суспендований. На тім мітінґу старий уряд і контрольна комісія здадуть звіт зі свого діловодства. Буде вибір нового уряду, а крім того будеть ся обговорювати й инші справи в користь У. Н. Союза і нашого товариства. Також повідомляєть ся, що до товариства будеть ся приймати нових членів без вступного, а до У. Н. Союза після статута. Отже добра нагода для тих, котрі хотіли би вступити до тов. „Січи" і до У. Н. Союза. Обовязком кождого члена припровадити хоч по одному новому членови. — П. Шуцький, секр.

КОТСВІЛ, ПА. Уряд Бр. Сошествія св. Духа, від. 218, подає до відома своїм членам, що річний мітінґ відбудеть ся 9. грудня в гали церковній, зараз по Службі Божій. Просить ся всіх членів, щоб зійшли ся як один, бо є дуже важні справи до полагодженя. Неявивший ся член заплатить кару, яку на тім мітінґу на него наложить ся. Коли до сего не застосуєсь, буде суспендований і стратить право до запомоги. Просить ся всіх, щоби свій довг з кінцем року вирівнали, бо почавши від нового року буде инакший спосіб плаченя. Кождий мусить стисло до того застосуватись — сам за себе платити. Кождий член, котрий вирівнає свою вкладку з кінцем грудня, дістане дуже красний і поучаючий календар У. Н. С. на 1918 рік. Контрольори мають здати членам цілорічний звіт, а при кінци будуть вибори нових урядників. Ті, що заявили охоту вступити до нашого братства, і ті, котрі би хотіли вступити до У. Н. С., нехай зголосять ся на галі, а дістануть Крісмус презент, то значить: прийметь ся їх в члени братства цілком даром, а до У. Н. С. після статута. Бачите, який гарний презент цілком даром, а ще до того будете мати памятку, що на „Крісмус" вписалисьте ся до У. Н. С. Тож користайте з нагоди, бо тільки сей місяць даром! Хто би хотів, може прийти до дому секретаря і там вписати ся. — О. Собчак, секр.

БАЛТІМОР, МД. Бр. Пресв. Тройці, від. 320, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбудеть ся в неділю, 9. грудня, о годині 2-гій пополудни, під числом 325 Бонд стр. Просить ся всіх членів явити ся на сей мітінґ і вирівнати свої довги. Буде справоздане з цілого року і вибір нового уряду. Неявивший ся член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. Кождий член повинен привести на сей мітінґ хоч одного нового члена. Будеть ся приймати до братства за половину вступного, а до У. Н. Союза після статута. Я. Семенків, предс.

ТОЛЕСТОН, ІНД. Тов. „Любов", від. 100, подає до відома своїм членам, що дня 9. грудня с. р., о 2-гій годині пополудня, в будинку Нейборгуд, ріг улиці 17-тої і Адамс, буде перепроваджувати ся річний мітінґ. Нові члени будуть приняті з радостию до Товариства. Поновний вибір урядників зарядить ся, а здаване справоздань буде інтересне. Просить ся всіх членів явитись в означенім часі, оказуючи сим дбалість і любов до свого українського товариства. Також щиро просить ся сих Українців, як мущин так і женщин, котрі ще не належать до української орґанізації, щоби взяли участь і приступили до товариства і сим заобезпечили свою родину матеріяльно, а своїх родимців підпомогли би морально та і товариство мало би цінну користь через згуртоване розумних, чесних і дбалих Українців і Українок в сій околици. Мітінґ розпічнесь і закінчить ся любими українськими піснями. — Т. Менціньский, предс.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Тов. „Запорожська Січ", від. 317, повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбудеть ся в неділю, 9. грудня, під числом 1400 Борнет Аве. Кождий член обовязаний явити ся на сім мітінґу, бо мають ся полагодити важні справи дотичні кождого члена. Кождий довгуючий член має вирівнати свої залеглости. Неявивший ся член заплатить кару $1.00, а урядник $1.50. На сім мітінґу будеть ся приймати нових членів до товариства без вступного, а до У. Н. Союза за половину. Отож кождий член повинен приєднати собі одного члена, а за се буде мати нагороду 50 центів. — В. Осухівський, предс.; Н. Бутніцький, секр.

ПІТСБУРҐ, ПА. Тов. ім. Івана Франка, від. 53, повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбудеть ся в неділю, 9. грудня, о годині 2-гій пополудни, в гали п. Т. Ґута під ч. 528 Кабот Вей, С. С. Пітсбурґ, Па. Кождий член обовязаний безусловно явити ся на сім мітінґу. Неявивший ся член заплатить 50 цнт. кари, а урядник $1.00. — В. Онишків, секр.

ЕМБРІДЖ, ПА. Бр. св. Петра і Павла, від. 47, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінґ відбудеть ся дня 9. грудня, точно о годині 1.30 пополудни. Всі члени мають рішучо явити ся, бо є важні справи до полагодженя. Урядники і контрольна комісія здадуть справозданя з розвою братства, з приходів і розходів. Будеть ся вибирати новий уряд на рік 1918. На сей мітінґ просить ся всіх прийти і вирівнати свої довги, а хто того не зробить, то буде вичеркнений з братства і з У. Н. Союза. На сім мітінґу буде приймати ся нових членів до братства без вступного, а до У. Н. Союза після статута. Найліпша нагода для всіх, що не належать до жадної орґанізації, прийти на сей мітінґ і вписати ся до найпевнійшої нашої запомогової орґанізації та забезпечити себе і свою родину на нещасливий випадок. Котрий член не явить ся на мітінґу, заплатить $1.00 кари, а урядник $2.00. — М. Фук, предс.; Л. Лаврик, кас.; Н. Гошилик, секр.

ДІТРОЙТ, МИШ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 292, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбудеть ся в неділю, 9. грудня, о годині 1.30 пополудни, в гали під ч. 598 Ліверноїс Аве. На сім мітінґу кождий член конечно мусить бути присутний. Неявивший ся член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. — І. Філдє, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Тов. „Мир", від. 324, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбудеть ся 9. грудня б. р. о 3-тій годині пополудни в домі „Української Громади" під числом 2309 Фейрмонт Аве. На сей мітінґ має кождий член явити ся. Неявивший ся член підлягає карі 50 цнт., а урядник $1.00. Також просить ся, щоби кождий член вирівнав свій довг, бо в противнім разі може бути суспендований. На тім мітінґу старий уряд здасть справоздане зі свого діловодства і буде вибір нового уряду. — Г. Гонта, предс.; В. Олійник, кас.; К. Качор, секр.

АНСОНІЯ, КОНН. Тов. „Зап. Січ", від. 67, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбудеть ся в неділю, 9. грудня, о 2-гій годині пополудни, в „Форестер Гол", напроти почтового уряду при Мейн улиці. На тім мітінґу повинен кождий член явити ся, бо є важні справи до полагодженя і буде вибір нового уряду. Неявивший ся член заплатить 50 цнт., а урядник $1.00 кари. — Уряд тов. „Зап. Січи".

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Річний мітінґ Тов. „Любов", від. 45, відбудеть ся в неділю, 9. грудня, о годині 2-гій пополудни, в гали Тов. Укр. Ам. Горожан. Всі члени, котрі не були на минувшім мітінґу, мають явити ся і вирівнати свої вкладки; в противнім разі можуть бути суспендовані. Такамо буде справоздане урядників і вибір нового уряду. — П. Лівач, пр.; М. Пелешський, секр.; М. Качмарчик, кас.

ВУНСОКЕТ, Р. АЙ. Тов. „Вільна Україна ім. Мих. Грушевського", від. 116, повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбудеть ся дня 9. грудня б. р., о годині 3-тій пополудни, під числом 15 Сант Мойн стр. Обовязком кождого члена явити ся на сей мітінґ, бо будемо вибирати новий уряд на 1918 рік. Неявивший ся член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. Ви знаєте, Товариші, що наш відділ молодий, мало має членів, тому ми всі мусимо собі взяти за обовязок придбати бодай одного члена, привести зі собою на сей мітінґ і дістати нагороду з У. Н. Союза, а признанє від нашого товариства. Ану, Братя, до праці, бо на слідуючий рік мусимо подвоїти наш відділ, а се можливе, коли не будемо дивитись один на другого, але всі будемо працювати: чи урядник, чи член, чи старий, чи молодий, бо ми всі є дітьми вільної нам Неньки-України. Тож уважаймо на таке красне імя нашого товариства та під таким красним іменем як Мих. Грушевський, котрий посьвятив свою працю там на Україні. Колиж ми маємо бути гідні вживати його імя на земли Вашінґтона, то старáймось, аби наша праця принесла таку користь для свого народу, як приносить праця М. Грушевського. — М. Галас, орґанізатор.

ПОДЯКИ.

Найсердечнійшу подяку складаю У. Н. Союзови, а особливо Головним Урядникам, що змилосердили ся надімною і виплатили мені з фонду убогих суму $100. Най живуть Головні Урядники У. Н. С.! Най живе У. Н. С., бо то є найліпша, найсильнійша і найпевнійша українська орґанізація на земли Вашінґтона. Отож, дорогі Родимці, вступайте громадно до тої орґанізації, бо то є наше українське добро. — **Олекса Ковальчук**, член тов. „Зап. Січ", від 155, в Перт Амбой, Н. Дж.

Я низше підписана членкиня Сестрицтва Пресв. Богородиці, від. 36 У. Н. С. в Рочестер, Н. Й., складаю сердечну подяку Головному Урядови і всім Вп. Делеґатам, що ухвалили мені, бідній вдові, на XIV. конвенції 25 долярів запомоги. Дай Боже, щоби та орґанізація, котра є найліпшою тут на чужині, як найкрасше розвивала ся. Складаю сердечну подяку урядникам відділу 217, котрі принесли мені чек аж до мого дому. — **Зофія Кучмій.**

Я низше підписаний складаю сердечну подяку Головному Урядови У. Н. Союза за виплачене мені запомоги з фонду убогих в квоті 75 долярів. Нехай живе У. Н. Союз і нехай зростає в сотки тисяч членів! — **Семен Сенчак**, член 66 відділу У. Н. Союза, в Ню Йорку, Н. Й.